

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

**Pátrání po pohřešovaných dětech
v České republice**

Searching for Missing Children in the Czech Republic

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Petr Žák

2011

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta

Pátrání po pohřešovaných dětech
v České republice

Searching for Missing Children in the Czech Republic

Bakalářská práce

Petr ŽÁK

Obor studia:	Vychovatelství – B7505
Typ studia:	Bakalářské kombinované
Pracoviště fakulty:	Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství
Studium v letech:	2008-2011
Vedoucí práce:	PhDr. Jana Kohnová, Ph.D.

Praha 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením PhDr. Jany Kohnové, Ph.D. V práci jsem použil informační zdroje uvedené v seznamu.

V...Praze dne ...24.3.2011.....

Petr Žák

Poděkování

Mé poděkování patří především vedoucí práce paní PhDr. Janě Kohnové, Ph.D., za vstřícnost, za rady a za motivaci. Další díky patří všem pracovníkům z výchovných zařízení za ochotu při spolupráci na vyplňování dotazníku k danému tématu a o podělení se se zkušenostmi s vlastním pátráním po uprchlých dětech z jejich zařízení, jde o tyto pracovníky – Ing. Markéta Sochorová, ředitelka Výchovného ústavu pro děti a mládež v Chrastavě, Michala Pártíková – sociální pracovnice Dětského domova se školou v Duchcově, Bc. Karel Brouček – zástupce ředitele Dětského domova se školou v Jiříkově, Mgr. Vladimír Němec – etoped Diagnostického ústavu pro mládež v Praze 2 a PaedDr. Pavel Bártík – ředitel Výchovného ústavu v Boleticích nad Labem.

Klíčová slova

pátrání, dítě v ohrožení, Policie České republiky, hledaná osoba, pohřešovaná osoba, INTERPOL, Schengenský informační systém, informační systém PATROS

Keywords

searching, child in jeopardy, Police of the Czech Republic, wanted person, missing person, INTERPOL, Schengen Information System, Information System PATROS

Anotace

Předkládaná bakalářská práce se zabývá popisem postupu a metodiky pátrání po osobách u Policie České republiky se zasazením do legislativního rámce a zohledněním mezinárodní policejní spolupráce. Zdůrazněna jsou specifika pátrání po pohřešovaných dětech v České republice s uvedením konkrétního případu. Součástí práce je rozbor výzkumné sondy provedené formou dotazníku ve vybraných výchovných ústavech pro děti a mládež.

Cílem práce je analýza specifik pátrání po pohřešovaných dětech v České republice a analýza procesu, který následuje po vypátrání a vrácení dítěte, po kterém bylo vyhlášeno celostátní pátrání, a které má nařízenou buď ústavní, nebo ochrannou výchovu, zpět do výchovného zařízení.

Obsah - Pátrání po pohřešovaných dětech v ČR

1. Úvod	7
2. Pátrání po osobách a věcech z hlediska činnosti Policie ČR	9
2.1 Vymezení základních pojmů týkajících se pátrání.....	9
2.2 Metodika pátrání po osobách v rámci Policie České republiky.....	12
2.3 Postup policisty po vypátrání osoby	17
2.4 Předání vypátrané pohřešované osoby mladší 18 let	18
2.5 Přerušeni, ukončení a odvolání pátrání	20
2.5.1 Přerušeni pátrání.....	20
2.5.2 Ukončení pátrání	21
2.5.3 Odvolání pátrání.....	21
2.6 Formy pátrání	22
2.7 Úkoly policie při pátrání	22
2.8 Informační systémy Policie České republiky využívané pro účely pátrání	29
2.9 Další instituce podílející se na pátrání po osobách	34
2.10 Legislativní rámec pátrání po osobách v ČR	37
3. Specifika pátrání po pohřešovaných dětech v ČR	40
3.1 Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech – „Dítě v ohrožení“	40
3.2 Linka bezpečí – tel. 116 111	45
3.3 Analýza případu úmrtí nezletilého Jana Rokose	46
4. Výzkumná sonda metodou dotazníku, její vyhodnocení a analýza získaných informací	54
4.1 Rozbor dotazníku	56
4.2 Vyhodnocení dotazníku	59
5. Závěr	61
6. Literatura	63
7. Přílohy	65

1. Úvod

Od roku 1994, kdy je vedena statistika pátrání po osobách v rámci policejního informačního systému PATROS (viz kapitola 2.8 Informační systémy Policie ČR využívané pro účely pátrání), je zřetelný nárůst počtu osob, po kterých je vedeno pátrání, ať už se jedná o osoby pohřešované nebo o osoby hledané. Na území České republiky je každoročně vyhlášováno Policií České republiky přes 30000 osob do pátrání. Z tohoto počtu osob v pátrání tvoří v současné době téměř třetinu děti. Zatímco v roce 2000 bylo vyhlášeno pátrání po 5581 dětech, v roce 2005 již tento počet vzrostl na 7825 dětí a v roce 2009 dokonce na hodnotu 8559 dětí (pozn. za rok 2010 byly zveřejněny údaje pouze za leden až květen). Z uvedeného počtu pohřešovaných dětí dále tvoří přibližně 75 procent děti, které jsou umístěné ve výchovných ústavech.

Pracuji jako policista a jsem zařazen na službě kriminální policie a vyšetřování na krajském ředitelství Policie České republiky Ústeckého kraje. Problematika, které se v zaměstnání věnuji, se týká právě pátrání po hledaných a pohřešovaných osobách včetně pátrání po pohřešovaných dětech. Rozhodnutí o výběru tématu na bakalářskou práci pro mne tedy bylo jednoznačnou volbou.

Předmětem bakalářské práce je především zdůraznění specifík pátrání po pohřešovaných dětech v České republice s uvedením konkrétního případu pátrání po zmizelém dítěti. Jedná se o rozbor činností složek Policie České republiky při pátrání po zmizelém Janu Rokosovi. Tento mediálně známý případ byl jedním z impulzů pro vytvoření nové koncepce postupu pátrání po pohřešovaných dětech nejen v rámci Policie České republiky, ale i v dalších složkách integrovaného záchranného systému. Touto koncepcí se stal v době předsednictví České republiky Evropské unii v roce 2009 tzv. Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech (kap. 3.1). V této kapitole je také uveden popis postintervenční psychologické pomoci osobám zasaženým ztrátou blízkého člověka speciálně vyškolenými psychology u Policie České republiky. Dále je v bakalářské práci uveden popis postupu a metodiky pátrání po osobách v rámci Policie České republiky se zasazením do legislativního rámce a zohledněním mezinárodní spolupráce.

Cílem této práce je zjištění a vyhodnocení toho, jaká opatření jsou činěna po vypátrání pohřešovaných dětí, umístěných v některém z výchovných ústavů. V rámci

této bakalářské práce budou mimo jiné zkoumány možnosti výchovných ústavů v rámci stávající legislativy České republiky z hlediska postihu dětí, které ze zařízení utíkají. Dále budou analyzovány příčiny útěků těchto dětí a pravděpodobný průběh jejich činností na útěku.

K tomuto účelu jsem zvolil provedení výzkumné sondy metodou dotazníku a osobního jednání jak s odpovědnými pracovníky vybraných diagnostických ústavů pro děti a mládež, dětských domovů se školou a výchovných ústavů pro děti a mládež, tak i se svěřenci těchto zařízení. Tento dotazník má rovněž za úkol ukázat, jaký prostor poskytuje současná legislativa České republiky zmiňovaným školským zařízením pro aktivity vedoucí ke snížení počtu útěků svěřenců.

Bakalářská práce je rozdělena do sedmi kapitol, přičemž kapitola 2. je věnována popisu základních pojmů týkajících se pátrání po osobách a věcech. Dále v této kapitole je popsána metodika pátrání a úkoly jednotlivých složek Policie České republiky. V kapitole 3. jsou uvedeny specifika pátrání po pohřešovaných dětech a dále je zde provedena analýza konkrétního případu pátrání po pohřešovaném dítěti. Praktická část bakalářské práce - výzkumná sonda metodou dotazníku - je obsažena ve 4. kapitole.

2. Pátrání po osobách a věcech z hlediska činnosti Policie ČR

2.1 Vymezení základních pojmů týkajících se pátrání

Pátrání je jednou ze základních činností Policie České republiky, která je vykonávána od základních útvarů policie, jako jsou oddělení hlídkové služby či obvodní nebo místní oddělení, přes službu kriminální policie a vyšetřování na územních odborech a službu kriminální policie a vyšetřování na krajských ředitelstvích policie a rovněž i na útvarech policie s celorepublikovou působností až po samotné Policejní prezidium.

Pátrání po osobách a věcech organizují a řídí oddělení a odbory obecné kriminality služby kriminální policie a vyšetřování, útvary policie s územně vymezenou působností, odbor obecné kriminality úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky, ve vymezeném rozsahu Interpol - odbor mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia České republiky a operačního střediska Policie ČR.

Pro účely pátrání a získávání informací k totožnosti Policie České republiky vede a provozuje informační systém „PATROS“¹. Útvary policie, které jsou k provozování tohoto systému oprávněni, vyhlašují, přerušují a odvolávají pátrání a doplňují k objektům pátrání všechny informace získané v průběhu pátrání. „Vložením dat zjištěných k osobě, po které se pátrá, k osobě neznámé totožnosti, mrtvole, části lidského těla, kosternímu nálezů neznámé totožnosti do záznamu v „PATROS“ se vložené údaje stanou okamžitě přístupné pro útvary policie připojené do sítě INTRANET s právem přístupu do informačních systémů.“²

Osoba, jako objekt pátrání:

Objekty pátrání lze členit podle celé řady shodných znaků do různých skupin a podskupin. Pro účely pátrání v policejní terminologii se objekty pátrání rozlišují na:

- a) osoby hledané
- b) osoby pohřešované

¹ *Závazný pokyn policejního prezidenta č. ZPPP 73/2007, o informačních systémech PATROS a PATRMV,*

² CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. s. 494. ISBN 80-86898-36-9.

- c) osoby neznámé totožnosti a mrtvoly neznámé totožnosti, části lidského těla neznámé totožnosti a kosterní nálezy
- d) dítě v ohrožení

Pojem „hledaná osoba“ lze vysvětlit podle těchto kritérií:

- osoba, po které se pátrá za účelem zjištění jejího současného pobytu a její vypátrání je nezbytné k zajištění její přítomnosti na úkonech spojených s trestním řízením,
- osoba, která prokazatelně nesplnila předem jí danou výzvu orgánem činným v trestním řízení, a bez dostatečné omluvy se nedostavila ve stanovené době na určené místo k orgánu činnému v trestním řízení, aby podala vysvětlení,
- svědek, který se nedostavuje na předvolání orgánů činných v trestním řízení, a byly splněny podmínky pro jeho předvedení, které bylo neúspěšné, nezdržuj se v místě svého trvalého pobytu nebo na místě, kde se obvykle zdržuje a jeho výslech je nezbytný pro objasnění trestného činu.
- obviněný, který byl řádně předvolán a bez dostatečné omluvy se nedostavil k provedení procesních úkonů, byly splněny podmínky pro jeho předvedení, které bylo neúspěšné a jeho pobyt není znám,
- osoba, na kterou byl vydán státním zástupcem předchozí souhlas k jejímu zadržení a její pobyt není znám (v tomto případě lze hovořit jako o osobě „podezřelé“),
- obviněný ze spáchání trestného činu, na kterého vydal soud příkaz k zatčení a jeho pobyt není znám,
- odsouzený, na kterého vydal soud příkaz k dodání do výkonu trestu k odnětí svobody a jeho pobyt není znám,
- osoba, na kterou byl vydán zatýkací rozkaz a dožadující strana požádala cestou přes Interpol Praha o spolupátrání, její zatčení a vydání,
- odsouzený, který uprchl ze zařízení, pro výkon trestu odnětí svobody z pracoviště, nevrátil se z přerušení výkonu trestu odnětí svobody nebo z povoleného volného pohybu mimo věznici, anebo obviněný nebo obžalovaný, který uprchl ze zařízení pro výkon vazby
- voják z povolání (dříve i voják základní nebo náhradní vojenské služby), který se svémocně vzdálil a vyhýbá se vojenské službě, plnění vojenského úkolu nebo

vojenských povinností, anebo se svémocně vzdálil tím, že se nevrátil z povoleného volna k vycházce nebo dovolené (zde lze uplatnit termín „vojenský zběh“,

- osoba, která uprchla ze zařízení pro výkon ochranného léčení nebo ochranné výchovy, kam byla umístěna na základě rozhodnutí soudu.
- osoba s prokazatelně zjištěnou nakažlivou chorobou, která uprchla ze zdravotnického zařízení, nebo osoba, která se na výzvu lékaře odmítá podrobit léčbě prokazatelně zjištěné nakažlivé choroby, jestliže na tuto osobu nebyl prozatím vydán státním zástupcem předchozí souhlas k jejímu zadržení.³

Podle § 111 písm. c) z. č. 273/2008 Sb. o Policii ČR se hledanou osobou rozumí fyzická osoba, u které je dán některý ze zákonných důvodů omezení její osobní svobody, místo jejího pobytu není známo a policií bylo po ní vyhlášeno pátrání.

Pojmem „pohřešovaná osoba“ se rozumí:

- každá osoba, na kterou bylo učiněno oznámení o jejím pohřešování, pátrání po osobě bylo zahájeno, není známo, kde se nachází a není podezřelá ze spáchání trestného činu,
- svěřenec školského zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a preventivně výchovné péče, který má soudem nařízenou ústavní výchovu a bylo výchovným ústavem učiněno oznámení o jeho útěku,
- žadatel o udělení azylu, který v průběhu řízení o udělení azylu svévolně opustil azylové zařízení („uprchlík“)⁴

V § 111 písm. d) zák. č. 273/2008 Sb. o Policii ČR je pohřešovanou osobou rozuměna fyzická osoba, o níž se lze důvodně domnívat, že je ohrožen její život nebo zdraví, místo jejího pobytu není známo a policií bylo po ní vyhlášeno pátrání.

Pojem „osoby neznámé totožnosti a mrtvolý neznámé totožnosti, části lidského těla neznámé totožnosti a kosterní nálezy“ lze vyložit následujícím způsobem:

³ *Závazný pokyn policejního prezidia ČR ZPPP č.135/2010*, kterým se upravuje postup při pátrání po osobách a věcech

⁴ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. s. 501. ISBN 80-86898-36-9.

Jde o osoby, které nemohou nebo nechtějí prokázat svoji totožnost. Z pohledu kriminalistiky osoby neznámé totožnosti ani mrtvolky neznámé totožnosti nejsou objekty pátrání. Interní norma vydaná ministerstvem vnitra je však jako takové za objekty pátrání označuje.

„Dítě v ohrožení“

Tento pojem byl zaveden nově s účinností Závazného pokynu policejního prezidenta České republiky ZPPP č. 135/2010, kterým se upravuje postup při pátrání po osobách a věcech a rozumí se jím pohřešovaná osoba mladší 15 let, která

1. se vzhledem ke svému věku může stát obětí nešťastné náhody,
2. postrádá přístup k životu potřebným lékům,
3. je prokazatelně fyzicky či psychicky handicapovaná, nebo
4. se stala obětí únosu
 - 4.1. který zjevně vykazuje známky násilí,
 - 4.2. jehož pachatel trpí duševním onemocněním nebo je labilní s nepředvídatelným chováním,
 - 4.3. u něhož jsou známy skutečnosti nasvědčující tomu, že pohřešovaná osoba je v ohrožení života nebo zdraví,

a v případech hodných zvláštního zřetele (např. je-li prokazatelně fyzicky či psychicky handicapovaná, postrádá přístup k životu potřebným lékům anebo je v ohrožení života) také pohřešovaná osoba starší 15 a mladší 18 let.⁵

2.2 Metodika pátrání po osobách v rámci Policie České republiky

Průběh pátrání po osobě – od zahájení pátrání, přes pátrání samotné až po vypátrání osoby.

V této části bakalářské práce jsem se zaměřil na rozčlenění jednotlivých částí pátrání z hlediska postupu policie při pátrání. Bude zde vysvětleno, které útvary policie vyhledávají a zahajují pátrání po osobách, jaká jsou specifika při vyhledávání osob do pátrání a jaký je postup při vypátrání osoby.

⁵ *Závazný pokyn policejního prezidia ČR ZPPP č.135/2010, kterým se upravuje postup při pátrání po osobách a věcech*

Zahájení pátrání

Pátrání zahajují útvary policie a inspekce ministerstva vnitra na základě žádosti fyzické nebo právnické osoby nebo z vlastního rozhodnutí. V době mezi zahájením pátrání a vyhlášením pátrání provádí útvary policie úkony za účelem zjištění všech dostupných informací k objektu pátrání.⁶ V tomto směru je neocenitelná osobní a místní znalost policistů. Velmi důležité jsou také jejich odborné znalosti práce s počítačem a informačními systémy a znalost práce s lidmi.

Mezi základní informace pro účely vyhlášení pátrání patří úplné identifikační a taktické údaje k osobě, popis této osoby a jaký je důvod vyhlášení pátrání. Obsah dalších potřebných informací se liší podle charakteru objektu, po kterém se pátrá.

Vyhlášení pátrání

Pátrání vyhláší na základě žádosti nebo z vlastního rozhodnutí oddělení (odbory) obecné kriminality a úřad služby kriminální policie a vyšetřování. Rozdíl mezi pojmy „oddělení“ a „odbory“ obecné kriminality spočívá především v organizačním členění struktury policie. Oddělení obecné kriminality je začleněno na službě kriminální policie a vyšetřování na územních odborech (dříve okresních ředitelství Policie ČR), které jsou podřízené místně příslušnému odboru obecné kriminality umístěnému na krajském ředitelství (dříve správy krajů Policie ČR).

Vyhlášení pátrání po hledané osobě

Z hlediska počtu vyhlášených pátrání po osobách se jedná o nejpočetnější kategorii delikventů, jejichž snahou ve velké míře je vyhnout se trestu nebo svou nepřítomností mařit vyšetřování své trestné činnosti.

Pátrání po hledaných osobách vyhláší oddělení (odbory) obecné kriminality místně příslušné. Tím se rozumí:

- Pátrání po pobytu osoby, pátrání za účelem předvedení osoby a pátrání po osobě podezřelé vyhláší oddělení (odbor) obecné kriminality podle místní příslušnosti žadatele.

⁶ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. s. 502. ISBN 80-86898-36-9.

- Pátrání po osobě, na kterou byl vydán příkaz k zatčení, zatýkáci rozkaz nebo příkaz k dodání do výkonu trestu vyhlašuje oddělení (odbor) obecné kriminality, v jehož území má hledaná osoba trvalý pobyt, pokud osoba nemá trvalý pobyt, vyhlašuje pátrání oddělení (odbor) obecné kriminality, v jehož území má místní příslušnost soud, který příkaz k zatčení nebo dodání do výkonu trestu odnětí svobody vydal.
- Pátrání po vězni vyhlašuje na základě oznámení o útěku vězně ihned a bez průtahů oddělení (odbor) obecné kriminality, v mimopracovní době operační středisko územního odboru (dříve okresního ředitelství), v jehož území působnosti k útěku došlo.
- Pátrání po vojenském zběhovi vyhlašuje na základě předání věci velitelstvím vojenské policie místně příslušné oddělení (odbor) obecné kriminality územního odboru (dříve okresního ředitelství), na jehož území je dislokován vojenský útvar, kde k události došlo, v naléhavých případech, zejména je-li vojenský zběh ozbrojen nebo byl získán předchozí souhlas státního zástupce k jeho zadržení jako podezřelého, se pátrání vyhlásí bezprostředně na základě žádosti některého z velitelství Vojenské policie.
- Pátrání po osobě, které bylo uloženo ochranné opatření (ochranná výchova, ochranné léčení) vyhlašuje ihned a bez průtahů po oznámení oddělení (odbor) obecné kriminality územního odboru (dříve okresního ředitelství), v jehož služebním obvodu se nachází zařízení, ze kterého osoba uprchla. Vyhlašující útvar zajistí kopii rozsudku soudu, kterým osobě bylo uloženo ochranné opatření a jeho číslo jednací s názvem soudu vloží do příslušné položky v informačním systému Policie ČR „PATROS“.
- Pátrání po osobách na základě požadavků útvarů policie s působností na celém území České republiky a útvarů Ministerstva vnitra vyhlašuje Úřad služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky.
- Spolupátrání v cizině po hledané osobě, na kterou byl soudem České republiky vydán zatýkáci rozkaz, vyhlašuje Interpol Praha na žádost Úřadu služby kriminální policie Policejního prezidia České republiky (podkladem pro tuto žádost je žádost Ministerstva spravedlnosti České republiky o předběžné zatčení a vydání osoby).

- Pátrání na území ČR po hledaných osobách na žádost justičních orgánů cizích států vyhlašuje Interpol Praha.⁷

Vyhlášení pátrání po pohřešované osobě

Pátrání po pohřešované osobě vyhlašuje oddělení (odbor) obecné kriminality, v mimopracovní době (Po-Pá po 15:30 h do 07:30 h, So-Ne O-24 h) operační středisko územního odboru, v jehož služebním obvodu bylo přijato oznámení o pohřešování osoby, o útěku svěřence ze zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy nebo uprchlíka, který svévolně opustil azylové zařízení. Ihned a bez průtahů po obdržení písemných materiálů o oznámení bez ohledu na místo, kde k pohřešování osoby došlo a zajistí přijímající útvar neodkladná opatření.

- Místem pohřešování je poslední prokazatelně zjištěné místo skutečného výskytu pohřešované osoby v době oznámení. Není-li místo pohřešování osoby shodné s vymezeným územím oddělení (odboru) obecné kriminality, které pátrání vyhlásilo, předá se spisový materiál místně příslušnému oddělení (odboru) obecné kriminality. Oddělení (odbor) obecné kriminality, které pátrání vyhlásilo, jej po potvrzení o převzetí odvolá.
- Oddělení obecné kriminality územního odboru, které pátrání převzalo, ihned a bez průtahů zajistí jeho obnovení v informačním systému PATROS a pokračuje v realizaci vlastních úkonů a opatření.
- Není-li místo pohřešování známé, v pátrání pokračuje oddělení (odbor) obecné kriminality, v jehož území bylo oznámení přijato.
- V případě, že po vyhlášení pátrání vyjdou najevo skutečnosti odůvodňující podezření, že se pohřešovaná osoba ukrývá z obavy před následky spáchané trestné činnosti, vyhledávající útvar provede změnu charakteru záznamu v systému PATROS na hledanou osobu. Má-li o tuto osobu zájem územně odlišný útvar policie, vyrozumí vyhledávající útvar o převzetí pátrání a vyžádá si od něj pátrací svazek. Na základě této informace vyhledávající útvar, s uvedením důvodu, záznam o pohřešované osobě v systému PATROS odvolá. Útvar policie, který

⁷ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. s. 503. ISBN 80-86898-36-9.

pátrání převzal, vyhlásí ihned a bez průtahů pátrání nové s poznámkou, že se původně jednalo o osobu pohřešovanou.⁸

Vyhlášení pátrání po osobě neznámé totožnosti

Pátrání po totožnosti vyhledává oddělení (odbor) obecné kriminality územního odboru nebo krajského ředitelství, v jehož území byla osoba předvedena, nalezena nebo o ní bylo učiněno oznámení.

Pátrání po totožnosti osoby, která nemůže nebo nechce prokázat svoji totožnost, zahajuje útvar policie, na který byla taková osoba předvedena, v jehož území byla nalezena nebo, kde bylo o takové osobě učiněno oznámení. Útvar policie, který pátrání zahájil, je povinen zpracovat záznam s uvedením okolností, za kterých byla osoba zjištěna včetně uvedení osob, které k ní mohou podat vysvětlení.

Útvar policie je povinen, jsou-li pro to zákonné důvody, zajistit:

- a) daktyloskopování osoby, její fotografování a vyhotovení úředního popisu,
- b) odběr biologických materiálů, včetně výtěrů ústní dutiny – tzv. bukální stěry,
- c) provedení lékařské prohlídky osoby za účelem zjištění zdravotního stavu a prohlídku těla,
- d) na základě lékařského doporučení předání osoby jevící známky duševní poruchy do nejbližší psychiatrické léčebny a hluchoněmou osobu odboru sociálního zabezpečení okresního (obvodního) úřadu,
- e) požádat v případě, že se jedná o cizince, po splnění úkonů uvedených v písmenech a) až d), místné příslušný útvar služby cizinecké a pohraniční policie o provedení úkonů podle zvláštního právního předpisu.

⁸ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. s. 504. ISBN 80-86898-36-9.

Vyhlášení pátrání po mrtvole neznámé totožnosti, části lidského těla neznámé totožnosti a kosterní nálezy

1. Pátrání po totožnosti vyhláší nejpozději do pěti pracovních dnů ode dne nálezu oddělení (odbor) obecné kriminality, v jehož území k nálezu došlo. Do informačního systému PATROS se vloží všechny zjištěné identifikační údaje a postupně se doplní o další údaje (např. z pitevního protokolu a stomatologického nálezu). Je-li znalecky prokázáno, že kosterní nález je starší dvaceti let, pátrání se neprovádí.
2. Při nálezu mrtvoly, části lidského těla nebo kosterního nálezu neznámé totožnosti se provádí ohledání místa nálezu podle zvláštního právního předpisu.
3. Útvar policie, v jehož území byla nalezena mrtvola, část lidského těla nebo kosterního nálezu neznámé totožnosti vyplní „Zprávu o nálezu mrtvoly, části lidského těla a kosterního nálezu nezjištěné totožnosti“.
4. Spolupátrání po totožnosti nalezené mrtvoly, části lidského těla neznámé totožnosti a kosterním nálezu nezjištěné totožnosti vyhláší na žádost jiného státu, zaslanou cestou Interpolu Praha, úřad služby kriminální policie a vyšetřování⁹.

2.3 Postup policisty po vypátrání osoby

Po vypátrání osoby policií platí obecně následující postupy:

- a) Osobu, po které bylo vyhlášeno pátrání po pobytu
 - policista vyzve k podání vysvětlení a to zejména k místu jejího současného pobytu, popřípadě dalším skutečnostem a dále ji vyzve, aby se ve stanovené době dostavila na určené místo (obvykle policejní stanice) k podání vysvětlení. Současně policista poučí osobu na důsledky neuposlechnutí výzvy v případě, že se dostatečně neomluví. Policejní orgán zpracuje o vypátrání osoby tiskopis „kontrola osoby“ a osobu dále neomezuje na osobní svobodě.
 - Policista o kontrole osoby a dané výzvě ve smyslu požadavku v systému PATROS neprodleně vyrozumí vyžadující útvar – nejlépe konkrétního

⁹ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. s. 505. ISBN 80-86898-36-9.

pracovníka, který pátrání odvolá, pokud se jedná o osobu, po jejímž pobytu bylo vyhlášeno pátrání Interpolem Praha, postupuje podle pokynů uvedených v poznámkovém poli systému PATROS.

- b) U ostatních hledaných a pohřešovaných osob
 - se policista přesvědčí, zda osoba není ozbrojena a ihned a bez průtahů vyrozumí vyhledávací útvar, v mimopracovní době jeho příslušné operační středisko,
 - zajistí věci, jimiž byla trestná činnost spáchána, které mohou pocházet z trestné činnosti, nebo věc, k jejímuž držení je třeba zvláštního povolení, provede jejich lustraci v evidencích věcí a jejich řádné zadokumentování, není-li v pokynech příslušných informačních systémů uvedeno jinak,
- c) Není-li v poznámkovém poli k osobě v pátrání v systému PATROS uvedeno jinak, vyzve osobu k podání vysvětlení k trase jejího pohybu, spáchané trestné činnosti nebo k tomu, zda na ní nebyla spáchána trestná činnost a sepíše o tom záznam, který předá vyžadujícímu útvaru policie a dohodne s ním další postup.
- d) Jedná-li se o pohřešovanou osobu starší 18 let, učiní policista dotaz, zda osoba souhlasí, aby bylo místo jejího současného pobytu sděleno oznamovateli, resp. Blízkým příbuzným a děle ji neomezuje na svobodě, pokud v systému PATROS není uvedeno jinak, sepíše o tom záznam a zašle jej vyhledávacímu útvaru.
- e) O vypátrání osoby provede oddělení (odbor) obecné kriminality, v mimopracovní době operační středisko místně příslušné místu vypátrání osoby, záznam do položky zadržení v systému PATROS.¹⁰

2.4 Předání vypátrané pohřešované osoby mladší 18 let

Útvar policie, který vypátral pohřešovanou osobu mladší 18 let, vyrozumí zákonného zástupce odpovědného za její výchovu a vyzve jej k převzetí osoby, pokud nenastanou důvody vylučující tento postup, je-li překážkou předání značná časová prodleva, předá jej orgánu péče o děti a mládež okresního (městského) úřadu, který je věcně příslušný k podání návrhu soudu na jeho dočasné umístění v příslušném školském zařízení formou předběžného opatření. Dále útvar zpracuje „Zprávu o vrácení

¹⁰ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. s. 507. ISBN 80-86898-36-9.

vypátraného nezletilce“, kterou s osobou předá do nejbližšího školského zařízení se záchytným režimem a o této skutečnosti vyrozumí jeho zákonného zástupce.

Po vypátrání svěřence s nařízenou ústavní výchovou uprchlého ze školského zařízení pro její výkon útvar policie zpracuje „Zprávu o vrácení vypátraného nezletilce“, vyzve školské zařízení, z něhož svěřenec uprchl, k jeho převzetí – odmítne-li školské zařízení v přiměřené době svěřence převzít, předá jej do nejbližšího školského zařízení se záchytným režimem. Náklady policie vynaložené na jeho vrácení zpět do školského zařízení lze fakturovat tomu zařízení, z něhož svěřenec uprchl. Při volbě školského zařízení se záchytným režimem je rozhodující věk a pohlaví nezletilého nebo mladistvého a dále povinná školní docházka.

Vypátraného nezletilce – cizince, který není hlášen k pobytu na území České republiky, předá policejní útvar orgánu sociální a právní ochrany dětí okresního (městského) úřadu, který je věcně příslušný k podání návrhu soudu na jeho dočasné umístění v příslušném školském zařízení formou předběžného opatření.

Základní premisou, ze které se postup policie při zadržování svěřenců odvíjí, je nutnost rozlišovat útěky ze zařízení pro ochrannou výchovu a útěky ze zařízení určených pro ústavní výchovu, a to ve světle Nálezu Ústavního soudu č. 103/1997 Sb., který zrušil trestnost útěku ze zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Zatímco ústavní výchovu nelze chápat jako formu sankce nebo povinnosti uloženou dítěti, ale je třeba na ni nahlížet jako na krajní případ nezajištěné výchovy dítěte, která je nařízena vždy v zájmu dítěte, z důvodu ochrany jeho práv, ochranná výchova je ukládána dětem, které vykazují delikventní jednání nebo páchají trestnou činnost a má především chránit společnost. Z uvedeného vyplývá, že rozhodnutí soudu o nařízení ústavní výchovy nemá sankční charakter a neznamena zbavení či omezení osobní svobody nezletilého ve smyslu článku 8 Listiny základních práv a svobod. Jestliže tedy samotný útek ze zařízení pro výkon ústavní výchovy není trestný, není ani důvodem pro zadržení. Pro zadržení jedince, který utekl ze zařízení pro ústavní výchovu, však musí být dán nějaký zákonný důvod. Policie jako mocenský orgán státu může totiž vykonávat svou působnost pouze v mezích stanovených zákonem.

Jak tedy může policie v případě útěku jedince ze zařízení pro výkon ústavní výchovy postupovat? Pokud nezletilé dítě uteče z domova nebo ze zařízení pro ústavní výchovu, nepáchá tím žádný přestupek, nedopouští se trestného činu. Nedochází tak

k porušení zákonné povinnosti. Policie může takovou nezletilou osobu na útěku zadržet pouze, jsou-li dány podmínky stanovené zákonem. Oprávnění policie omezit osobní svobodu vyplývá např. z § 26 odst. 1, písm. a) zák. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Podle tohoto ustanovení je policista oprávněn zajistit osobu, která svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život anebo život nebo zdraví jiných osob nebo majetek. Dle stanoviska odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR (čj.:OBP-540/CZ-2004) bude tento důvod zajištění dán v zásadě vždy, jedná-li se o dítě mladší 15 let. Zákon dává policii možnost omezit na svobodě tyto osoby i v dalších případech, např. páchá-li trestný čin (§ 76 zákona č. 141/1961 Sb. trestního řádu) nebo byla-li přistižena při jednání, které má znaky přestupku, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním pokračovat, anebo bude mařit řádné objasnění věci, odmítne-li nebo nemůže-li prokázat svou totožnost při kontrole totožnosti. V této souvislosti je vhodné ještě podotknout, že pokud např. policie při kontrole totožnosti zjistí, že jde o pohřešované dítě na útěku, které však řádně prokáže svou totožnost a není u něj dán žádný důvod k zajištění, nic nebrání tomu, aby na dítě alespoň apelovala a snažila se jej přesvědčit k návratu do zařízení. Jestliže tato osoba však neprokázala svou totožnost na místě a byla za účelem prokázání totožnosti předvedena na policejní služebnu, policie vyrozumí zařízení, ze kterého tato osoba utekla, o tom, že se nachází na policejní stanici. Nemůže však takovou osobu omezovat na svobodě déle než je nutné k prokázání totožnosti.

2.5 Přerušování, ukončení a odvolání pátrání

2.5.1 Přerušování pátrání

1) Pátrání po osobě, mrtvole, totožnosti části lidského těla nebo kosterním nálezů se přerušuje:

- a) je-li věrohodně zjištěno, že osoba zemřela a nebyla nalezena její mrtvola nebo v případě, kdy soud osobu prohlásil za mrtvou,
- b) jestliže se osoba prokazatelně zdržuje v cizině a nelze dosáhnout jejího vydání do České republiky,
- c) u osoby, mrtvoly, části lidského těla nebo kosterního nálezů nezjištěné totožnosti po vyčerpání všech možností pátrání.

2) Přerušení pátrání po osobě schvaluje vedoucí úřadu služby kriminální policie a vyšetřování na žádost odboru obecné kriminality krajského ředitelství. Žádost obsahuje komplexní vyhodnocení celého průběhu pátrání a je k ní připojen též pátrací svazek.

3) Má-li úřad služby kriminální policie a vyšetřování pochybnosti o oprávněnosti přerušení pátrání nebo dojde-li k závěru, že je třeba provést další úkony, vrátí žádost s konkrétními pokyny zpět. V případě, že úřad služby kriminální policie a vyšetřování požadavek na přerušení pátrání schválí, označení záznam v systému PATROS příznakem o přerušení pátrání.

2.5.2 Ukončení pátrání

Pátrání končí:

- a) vypátráním osoby
- b) úmrtím osoby
- c) pomine-li důvod pátrání (např. hledaná nebo pohřešovaná osoba se sama přihlásí, osoba podezřelá ze spáchání trestné činnosti přestane být osobou podezřelou)
- d) ztotožněním hledané nebo pohřešované osoby s mrtvolou, části lidského těla nebo kosterním nálezem nezjištěné totožnosti
- e) uplynutím 20 let od vyhlášení pátrání

2.5.3 Odvolání pátrání

1. Útvar policie, který osobu vypátrá, je povinen ihned a bez zbytečných průtahů vyrozumět vyhledávací policejní útvar. Následně je povinen tuto informaci vyhledávacímu útvaru potvrdit písemně – např. úředním záznamem, protokolem o zadržení osoby podezřelé, úředním záznamem o předvedení osoby.
2. Vyhledávací útvar je povinen pátrání po jeho ukončení ihned a bez průtahů odvolat vložením potřebných údajů do záznamu k osobě v pátrání v systému PATROS. Záznam s údaji o odvolání je automaticky převáděn do archivní databáze, kde bude uchován po dobu stanovenou zvláštním právním předpisem.

3. Při odvolávání pátrání po mrtvole, části lidského těla a kosterního nálezu uvede odvolávající útvar policie v údajích o odvolání datum, kdy byla provedena identifikace, jméno, příjmení a osobní data ztotožněné osoby.¹¹

2.6 Formy pátrání

Pátrání má formu:

- a) osobního pátrání, tím se rozumí každodenní cílevědomá činnost policisty spočívající v aktualizaci pátracích pomůcek a využívání prostředků pátrání při plnění služebních povinností,
- b) kontroly osob nebo věcí
- c) domovních a osobních prohlídek,
- d) cíleného pátrání,
- e) pátrací akce, kterou se rozumí jednorázové časově a prostorově omezené nasazení většího počtu sil a prostředků směřující k vypátrání objektu pátrání; organizace a řízení pátrací akce se provádí podle interního aktu řízení,
- f) přeshraničního pronásledování.¹²

2.7 Úkoly policie při pátrání

V této části jsou popsány úkoly policejních orgánů při pátrání z hlediska jednotlivých složek policie, tedy úkoly na základních útvarech (obvodní a místní oddělení), na odděleních obecné kriminality na územních odborech (dříve okresních ředitelství), na odborech obecné kriminality krajských ředitelství a na úřadu služby kriminální policie a vyšetřování.

Úkoly základních útvarů policie při plnění úkolů v pátrání po osobách

- a) přijímají každé oznámení o objektu pátrání a provádějí prvotní a neodkladné úkony (tento úkol spočívá především na policistovi, který slouží dozorčí službu daného útvaru),

¹¹ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. s. 510. ISBN 80-86898-36-9.

¹² *Závazný pokyn policejního prezidenta ZPPP č. 135/2010*, kterým se upravuje postup při pátrání po osobách a věcech

- b) o přijatém oznámení o pohřešované osobě útvary informují ihned a bez průtahů územně příslušné operační středisko policie a v pracovní době též oddělení obecné kriminality územního odboru,
- c) po splnění prvotních úkolů zpracují záznam o provedených úkonech a opatřeních, ve kterém uvedou kdy, kde a kým byly tyto úkony a opatření provedeny, s jakým výsledkem, a ihned a bez průtahů předají veškeré písemné materiály o přijatém oznámení v pracovní době oddělení (odboru) obecné kriminality, v mimopracovní době operačnímu středisku územního odboru (za operační středisko tyto informace přijímá operační důstojník nebo operátor),
- d) plní pokyny příslušného služebního funkcionáře nebo jím pověřeného pracovníka oddělení obecné kriminality územního odboru a spolupodílejí se na dalších pátracích úkonech a opatřeních v rámci služebního obvodu – působnost základních útvarů policie je vymezena prostorem, který se nazývá služební obvod, ten se dále dělí na služební úseky,
- e) provádí k těmto osobám šetření a opatření dle požadavků oddělení obecné kriminality územního odboru, získané poznatky jim ihned předávají písemně a řídí se jejich dalšími pokyny, nesnese-li věc odkladu, předají je předběžně telefonicky, osobním sdělením, či jiným způsobem,
- f) v systému PATROS lustrují bez prodlení každou kontrolovanou, předvedenou, zajištěnou osobu i osobu, která se dostavila na základní útvar policie k podání oznámení – v případě, že se tato osoba pohybuje v motorovém vozidle, rovněž lustrují vozidlo v systému PATRMV (informační systém Policie ČR pátrání po vozidlech)
- g) vedou a aktualizují pátrací pomůcky po osobách v pátrání, které jsou hlášeny k pobytu v obvodu působnosti útvaru policie, a ke kterým bylo vyhlášeno mimořádné opatření, a provádějí k těmto osobám šetření,
- h) po vyhlášení mimořádného opatření vyznačí tuto skutečnost do útvarové pátrací pomůcky a plní uložené úkoly ihned. Zpracují k provedeným úkolům písemný záznam a ihned a bez průtahů jej zašlou oddělení obecné kriminality územního odboru,
- i) o vypátrání osoby nebo věci zpracují písemný podklad pro odvolání pátrání v informačních systémech, který okamžitě zašlou oddělení obecné kriminality

územního odboru, v mimopracovní době operačnímu středisku územního odboru.

Za plánování a konkrétní provedení úkonů a opatření při pátrání odpovídá vedoucí služební funkcionář základního útvaru policie.¹³

Na některých zpravidla větších základních útvarech jsou vyčleněni policisté, kteří mají pátrání po osobách jako svou hlavní pracovní náplň a stávají se tak pomyslným pilířem pátrání v terénu. Z praxe je totiž nutné uvést, že množství administrativy, kterým jsou pracovníci policie na linii pátrání zatíženi, znesnadňuje samotné fyzické pátrání.

Úkoly oddělení obecné kriminality územních odborů

- a) organizují, koordinují a kontrolují výkon pátrání v rámci své působnosti a odpovídají za jeho výkon a výslednost,
- b) stanovují konkrétní úkoly a opatření, které budou plnit útvary policie územního odboru, tyto úkoly předávají příslušnému funkcionáři, který zajistí jejich plnění – v odůvodněných případech postupují podle uzavřených dohod o spolupráci s Vězeňskou službou a Vojenskou policií,
- c) reagují bezprostředně na každé oznámení o pohřešované osobě mladší patnácti let nebo o pohřešované osobě, u které lze důvodně předpokládat ohrožení jejího života nebo zdraví, při pátrání po uprchlém vězni, ozbrojeném vojenském zběhu, pachateli zvláště závažného úmyslného trestného činu, stanovují pátrací verze, organizují a řídí pátrací akce,
- d) ihned a bez průtahů vyhledávají pátrání vložím všech zjištěných údajů do informačních systémů a nově zjištěné údaje průběžně doplňuje,
- e) vedou pátrací svazky, ve kterých soustřeďují materiály o průběhu a výsledcích pátrání a zodpovídají za jejich správné vedení,
- f) vyžadují provedení prověrek zdravotnických a ubytovacích zařízení v kraji po provedení prověrek na území vlastního okresu či obvodu města, v odůvodněných případech na území celé České republiky a požadavek zasílají

¹³ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. s. 495. ISBN 80-86898-36-9.

úřadu služby kriminální policie a vyšetřování cestou odboru obecné kriminality krajského ředitelství.

- g) vyžadují provedení příslušných opatření na státních hranicích cestou operačního oddělení, nelze-li vyloučit, že hledaná nebo pohřešovaná osoba hodlá překročit státní hranice,
- h) zabezpečují neprodlené plnění úkolů v případech vyhlášení mimořádného opatření, jehož závažný charakter vyžaduje okamžitou realizaci stanovených úkolů a opatření,
- i) zabezpečují provedení prověrek zdravotnických a ubytovacích zařízení, o které požádaly jiné útvary policie a které byly vyhlášeny úřadem služby kriminální policie a vyšetřování a o jejich výsledcích, ve stanovené lhůtě, zasílají zprávu odboru obecné kriminality krajského ředitelství,
- j) v odůvodněných případech vyžadují u úřadu služby kriminální policie a vyšetřování vyhlášení mimořádného opatření cestou odboru obecné kriminality krajského ředitelství a současně vloží fotografii osoby do systému TELEFOTO,
- k) vyžadují cestou odboru obecné kriminality krajského ředitelství prověrky k objektům pátrání v cizině prostřednictvím Interpolu Praha, s výjimkou Slovenské republiky, kde tento úkon vyžadují přímou cestou u příslušných okresních (městských) útvarů Policejního sboru Slovenské republiky ve smyslu smlouvy o spolupráci a vzájemné pomoci,
- l) zpracovávají podklady pro spolupátrání po pohřešovaných osobách cestou Interpolu Praha, které zasílají úřadu služby kriminální policie a vyšetřování cestou odboru obecné kriminality krajského ředitelství,
- m) zpracovávají podklady ke zveřejnění pátrací relace v hromadných sdělovacích prostředcích.
- n) po uveřejnění pátrací relace v okresních (obvodních, městských) regionálních sdělovacích prostředcích o tom provedou záznam do příslušné položky v systému PATROS,
- o) provádí kontrolu vlastních vložených dat, jejich opravy a doplnění v informačních systémech,

- p) po obdržení informace o zadržení osoby, po které bylo vyhlášeno mimořádné opatření, zašlou písemný požadavek úřadu služby kriminální policie a vyšetřování na jeho zrušení cestou odboru obecné kriminality krajského ředitelství, který současně požádají o zrušení informace v systému TELEFOTO,
- q) po obdržení písemné zprávy o vypátrání hledaného objektu ihned a bez průtahů provedou jeho odvolání v příslušném informačním systému Policie ČR.

Úkoly odborů obecné kriminality krajských ředitelství

- a) metodicky řídí a kontrolují výkon pátrání na odděleních obecné kriminality územních odborů, podle závažnosti jednotlivých případů provádějí přímý výkon pátrání a poskytují součinnost – závažnost případu posuzují zejména podle povahy ohroženého zájmu a způsobilosti útvarů policie v jejich územním obvodu samostatně dosáhnout cíle pátrání,
- b) kontrolují případy
- kdy pátrání je bezvýsledné po dobu více než šesti měsíců od jeho vyhlášení, vyhodnocují pátrací svazky a stanovují další úkoly postupu pátrání, které předkládají ke schválení příslušným služebním funkcionářům oddělení obecné kriminality územních odborů, k těmto případům vedou záznamy o provedených kontrolách a stanovených úkolech dalšího postupu pátrání a provádějí následné kontroly,
 - vyhlášeného mimořádného opatření úřadem služby kriminální policie a vyšetřování,
 - pátrání po pohřešovaných osobách mladších patnácti let nebo po osobách, kterým hrozí nebezpečí ohrožení života nebo zdraví,
 - zjišťování totožnosti mrtvol, části lidského těla a kosterních nálezů nezjištěné totožnosti,
- c) koordinují společná opatření na území kraje a vyžadují u úřadu služby kriminální policie a vyšetřování opatření celorepublikového charakteru,
- d) posuzují stupeň naléhavosti požadavků oddělení obecné kriminality územních odborů na vyhlášení provedení prověrek zdravotnických a ubytovacích zařízení v rámci kraje na základě nezbytnosti realizace takového opatření dosažení cíle pátrání a je-li odůvodněna nezbytnost provedení prověrek na území celé České

- republiky, zpracují požadavek, který zašlou úřadu služby kriminální policie a vyšetřování,
- e) posuzují stupeň naléhavosti požadavků oddělení obecné kriminality územních odborů na vyhlášení mimořádného opatření a je-li odůvodněna nezbytnost takového opatření, zpracují požadavek, který zašlou na úřad služby kriminální policie a vyšetřování a současně provedou schválení požadavku v systému TELEFOTO,
 - f) vyžadují přímo cestou Interpolu Praha prověrky k objektům pátrání v cizině a zodpovídají za úplnost údajů uvedených v žádosti, o čemž provedou záznam v příslušné položce systému PATROS a vedou materiály po dobu korespondence,
 - g) vyžadují prostřednictvím Úřadu služby kriminální služby a vyšetřování u Interpolu Praha spolupátrání po pohřešovaných osobách v cizině a současně zasílají kopie předešlé písemné korespondence s Interpolem Praha,
 - h) vyžadují prostřednictvím úřadu služby kriminální policie a vyšetřování u Interpolu Praha spolupátrání po totožnosti osob, mrtvol, částí lidského těla neznámé totožnosti a kosterních nálezů v cizině,
 - i) zajišťují dle požadavků oddělení obecné kriminality územních odborů zveřejnění pátrací relace v regionálních sdělovacích prostředcích v rámci kraje, po zveřejnění pátrací relace provedou záznam do příslušné položky v systému PATROS, v odůvodněných případech vyžadují cestou úřadu služby kriminální policie a vyšetřování zveřejnění pátrací relace v hromadných sdělovacích prostředcích s celoplošným pokrytím na území České republiky,
 - j) vyhledávají pátrání na základě žádostí nižších organizačních článků krajského ředitelství a vedou pátrací svazky,
 - k) odpovídají za stav, úroveň a výslednost pátrání v rámci kraje,
 - l) rozhodují případné spory o místní příslušnost v oblasti pátrání po osobách a věcech v rámci služby kriminální policie na území kraje,
 - m) provádí kontrolu vložených dat v rámci kraje a v případě chyby, kterou nelze odstranit vlastními nástroji, písemně žádají o její odstranění provozního gestora

cestou manažera příslušného informačního systému a písemně předkládají podněty na programové úpravy.¹⁴

Úkoly úřadu služby kriminální policie a vyšetřování

Název „Úřad služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky“ je organizačním článkem Policejního prezidia České republiky. Tento úřad metodicky řídí a na základě rozhodnutí náměstka policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování koordinuje a ovlivňuje činnost útvarů služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky s celostátní působností a činnost služby kriminální policie a vyšetřování krajských ředitelství policie a útvarů zřízených v jejich rámci při plnění jejich úkolů ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti a plnění úkolů policejních orgánů v trestním řízení v rozsahu stanoveném právními předpisy a interními akty řízení, ve vymezeném rozsahu zajišťuje koordinaci spolupráce útvarů policie s mezinárodními organizacemi, zahraničními policejními institucemi a bezpečnostními sbory.

Úkolem tohoto organizačního článku při pátrání je zejména:

- a) metodicky řídí, organizuje, kontroluje, navrhuje příslušná opatření a provádí přímý výkon pátrání na území České republiky,
- b) vyhláší pátrání na základě požadavků útvarů policie s působností na celém území České republiky a útvarů Ministerstva vnitra a vede pátrací svazky,
- c) vyhláší spolupátrání na území České republiky po totožnosti osob, mrtvol, částí lidského těla neznámé totožnosti a kosterních nálezů na základě žádostí cizích států zaslaných cestou Interpolu Praha,
- d) na základě požadavků krajských ředitelství vyhláší prověrky zdravotnických zařízení na území celé České republiky, provede záznam do příslušné položky systému PATROS a o výsledcích informuje dožadující útvar policie,
- e) na základě odůvodněných požadavků odborů obecné kriminality krajských ředitelství vyhláší mimořádné opatření, po vyhlášení osoby o tom provede záznam v příslušné položce systému PATROS,

¹⁴ *Závazný pokyn policejního prezidenta ČR ZPPP č. 135/2010, kterým se upravuje postup při pátrání po osobách a věcech*

- f) ve spolupráci s Interpolem Praha zajišťuje požadavky útvarů policie o vyhlášení spolupátrání po pohřešovaných osobách, požadavky Ministerstva spravedlnosti o spolupátrání, zatčení a extradici hledaných osob v cizině a provede o tom záznam v příslušné položce systému PATROS,
- g) ve spolupráci s Interpolem Praha zajišťuje požadavky útvarů policie o vyhlášení spolupátrání po totožnosti osob, mrtvol, částí lidského těla neznámé totožnosti a kosterních nálezů v cizině,
- h) zajišťuje uveřejnění pátrací relace v hromadných sdělovacích prostředcích a po jejich zveřejnění provede záznam v příslušné položce v systému PATROS,
- i) zajišťuje ve spolupráci s odborem systémového řízení a informatiky Policejního prezidia České republiky (OSŘI PP ČR) úplnost a správnost údajů v informačních systémech,
- j) rozhoduje spory o místní příslušnost na úseku pátrání po osobách a věcech v rámci odborů obecné kriminality krajských ředitelství.¹⁵

2.8 Informační systémy Policie České republiky využívané pro účely pátrání

Informační systém „PATROS“ – pátrání po osobách

Centrální informační systém Policie České republiky PATROS¹⁶ (pátrání po osobách) je jedním z řady prostředků pátrání po:

- hledaných osobách
- pohřešovaných osobách
- totožnosti osob
- totožnosti nalezených mrtvol a kosterních nálezů

Obsahem databází jsou především identifikační údaje osoby, údaje o jejím bydlišti a další údaje ztotožňující osobu. Součástí je i podrobný popis osoby, oblečení a zvláštností. K osobě hledané jsou to dále informace k minulé trestné činnosti, operativnětaktické údaje, údaje o současné trestné činnosti, případně i ke stykům osoby

¹⁵ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. s. 499-500. ISBN 80-86898-36-9.

¹⁶ *Závazný pokyn policejního prezidenta ČR ZPPP č. 73/2007, o informačních systémech PATROS a PATRMV, ve znění závazného pokynu policejního prezidenta ČR č. 64/2010*

System je využíván při pátrací činnosti kriminalistů, při práci policejních hlídek v terénu a při kontrole osob na hraničních přechodech (se vstupem do schengenského prostoru spíše využíváno při kontrolách v hraničním pásmu). System umožňuje rychle získat informaci o tom, zda je po dané osobě vyhlášeno pátrání, případně zda po této osobě bylo v minulosti pátráno a pátrání již bylo odvoláno.

Centrální databáze PATROS je provozována v databázovém centru OSŘI PP (Odbor systémového řízení a informatiky Policejního prezidia), data jsou přístupná prostřednictvím resortní datové sítě Intranet okamžitě po jejich vložení nebo změně.

Aktualizace údajů v centrální databázi probíhá v reálném čase pomocí klient/server aplikací z pracovních stanic vybraných uživatelů s oprávněním vkládat data. Vložením dat k osobě, po které se pátrá, do centrální databáze se vložené údaje na centrálním serveru stanou okamžitě dostupné pro všechny útvary policie s potřebným technickým vybavením.

Při vkládání jsou identifikační údaje osoby a její adresa přebírány ze správních evidencí a evidencí služby cizinecké a pohraniční policie. Tím je zvýšena důvěryhodnost údajů. Další údaje jsou doplněny policistou podle předložených dokladů a zjištěných šetření. Uživatelé pro přístup do systému PATROS využívají služeb přenosu dat v rámci sítě propojení počítačů Ministerstva vnitra.

Základní dotazovací způsob využívá produktu Microsoft Internet Explorer a www serverů resortní sítě intranet. Tímto způsobem je možné zadávat dotazy do centrální databáze systému pátrání z pracovních stanic uživatelů.

Přístup uživatele k službám systému pátrání je možný pouze přes konto uživatele na www serveru, při přihlašování je konto uživatele systémově ověřováno, veškeré dotazy do informačních systémů jsou registrovány. Věcným gestorem systému PATROS je Úřad služby kriminální policie a vyšetřování. Provozním gestorem na centrální úrovni je OSŘI Policejního prezidia.

Informační systém PATROS je jedním z informačních systémů, který předává data do Schengenského informačního systému.¹⁷

¹⁷ HLAVÁČEK, J., PROTIVÍNSKÝ, M. a kolektiv pracovníků Kriminalistického ústavu Praha, *Praktická kriminalistika*. Praha : Publikace Ministerstva vnitra České republiky, 2007. s. 203-204

Informační systém PATRMV - pátrání po motorových vozidlech

Účelem tohoto systému je pátrání po vozidlech, které bylo vyhlášené na území České republiky. Pro tyto účely se za vozidla pokládají – osobní vozidla, nákladní vozidla, zemědělské stroje a traktory, přívěsy a návěsy, autobusy, obytné přívěsy, speciální stroje, jednostopá motorová vozidla, tabulky registračních známek (dříve SPZ).

Systém PATRMV je určen zejména k využití při pátrací činnosti jak kriminalistů, tak i při práci policejních hlídek v terénu. Umožňuje rychlým způsobem získat informaci o tom, zda je po daném vozidle (např. vozidlo kontrolované i s osádkou, či vozidlo odstavené bez osádky) vyhlášeno pátrání, případně zda po tomto vozidle bylo v minulosti pátráno a kde bylo vozidlo nalezeno. Dále jsou data předávána do zařízení informačního systému LOOK (tento systém umožňuje pomocí kamer digitalizaci registračních značek vozidel) pro kontroly vozidel na hraničních přechodech.

Informační systém TELEFOTO

Centrální informační systém TELEFOTO je prostředkem poskytujícím aktuální obrazové informace pro:

- pátrání po pachatelích trestné činnosti s vysokou společenskou nebezpečností,
- pátrání po hledaných a pohřešovaných osobách, ke kterým jsou vyhlášena mimořádná opatření,
- identifikaci osob,
- identifikaci nálezů mrtvol nebo fragmentů lidských těl,
- pátrání po odcizených věcech velké hodnoty,
- pátrání po odcizených uměleckých předmětech a starožitnostech,
- pátrání po původu nalezených nebo zajištěných uměleckých předmětů a starožitností.

Informační systém je využíván při pátrací činnosti kriminalistů a zejména pro práci policejních hlídek v terénu. Funguje jako „nástěnka“ fotografií aktuálně hledaných

osob a věcí. Informace jsou v informačním systému TELEFOTO zobrazovány 14 dní jako aktuální.¹⁸

Schengenský informační systém (SIS)

Tento systém slouží zejména pro pátrání po osobách (hledaných, pohřešovaných, nežádoucích) a věcech (motorová vozidla, registrační značky, cestovní a osobní doklady, registrační doklady k vozidlům, bankovky, zbraně a další). Do systému přispívají všechny členské státy, zásadně přímo, ze svých národních pátracích databází.

Záznamy v „SIS“ jsou po vložení členským státem dostupné příslušníkům bezpečnostních složek ostatních států dostupné do 120 sekund a jsou dostupné ve všech jazycích, tudíž srozumitelné pro všechny. Systém tak zásadně přispívá ke zvýšení efektivity pátrání v schengenském prostoru bez kontrol na vnitřních hranicích. ČR se k SIS připojilo dne 1. září 2007. Právní zakotvení Schengenského informačního systému najdeme v zák. č. 141/1960 Sb., trestního řádu a to v § 378a., kterým se rozumí, že orgány činné v trestním řízení mohou pro účely trestního řízení získávat prostřednictvím Policie České republiky údaje z informačního systému vytvořeného státy, které jsou vázány mezinárodními smlouvami o odstraňování kontrol na společných hranicích a s nimi souvisejícími předpisy Evropské unie.

Vliv Schengenu na pátrání po osobách

Vstupem do schengenského prostoru došlo k ovlivnění stavu pátrání po osobách zejména tím, že přestaly kontroly na hranicích, čímž vzniká možnost pohybu hledaných osob v celém tomto prostoru. Na druhou stranu bezpečnostní sbory státu, které jsou v schengenském prostoru, mají informace o tom, že tyto osoby jsou v zájmu Policie České republiky a naopak Policie České republiky má informace o osobách, které jsou v zájmu těchto států. Toto se již projevuje v počtu nalezených osob mimo naši republiku, které jsou v pátrání v České republice, a naopak nalezených osob na území naší republiky, které jsou v zájmu jiných států. V souvislosti se vstupem do schengenského prostoru je nutné při jednáních se soudci, kteří vydávají příkazy k zatčení, aby byly současně vydávány i evropské zatýkácí rozkazy za podmíněk

¹⁸ HLAVÁČEK, J., PROTIVÍNSKÝ, M. a kolektiv pracovníků Kriminalistického ústavu Praha, *Praktická kriminalistika*. Praha : Publikace Ministerstva vnitra České republiky, 2007. s. 205-206

a v souladu s ustanovením § 404 zák. č. 141/1960 Sb, trestního řádu („Pořízení záznamu v Schengenském informačním systému“ – pořízení takového záznamu současně nahrazuje zaslání evropského zatýkacího rozkazu toho státu, ve kterém se nachází osoba, o jejíž předání se žádá). Toto se jeví v současné době jako problém, neboť jestliže je na osobu vydán jen národní zatykač, je tato osoba v Schengenském informačním systému uvedena jako osoba, po které je pátrání jen po pobytu.

Jednotlivé druhy pátrání jsou zakotveny v příslušných ustanoveních Schengenské prováděcí úmluvy (SPÚ):

- čl. 95 SPÚ - pátrání po osobách s cílem předání/vydání
- čl. 96 SPÚ - odepření vstupu cizinci z třetího státu
- čl. 97 SPÚ - pohřešované osoby, osoby, které je třeba umístit do ochranného zařízení

V případě posledního jmenovaného článku 97 Schengenské prováděcí úmluvy je účelem pátrání vypátrání pohřešované osoby, přičemž v případě, že se jedná o osobu nezletilou nebo nesvéprávnou pokud možno (dle národní legislativy) její umístění na bezpečné místo (dětský domov, psychiatrická léčebna).

Postup vyhlášení do Schengenského informačního systému (SIS) z ČR:

Samotné vytvoření záznamu v SIS na pohřešovanou osobu nebo osobu, kterou je potřeba umístit do ochranného zařízení je na uvážení pracovníka oddělení pátrání služby kriminální policie a vyšetřování a řídí se příslušnou metodikou vydanou Úřadem služby kriminální policie a vyšetřování. **V případě nezletilých by měl být záznam v SIS požadován vždy neprodleně po oznámení pohřešování.** Před vytvořením záznamu je třeba osobu v tomto informačním systému vylustrovat. V případě, že osoba systémem prochází, jedná se o duplicitu záznamů a je nutné, kontaktovat Národní centrálu SIRENE (kap. 2.9).

V případě, že pracovník oddělení pátrání bude požadovat vytvoření záznamu v SIS, zaškrtně při vytváření tohoto záznamu v informačním systému PATROS nebo u již existujícího záznamu volbu „záznam v SIS“. Tento záznam bude po uložení zaslán do SIS (záznam jde do SIS přímo, Národní centrála SIRENE ho neverifikuje). V případě, že informační systém PATROS hlásí chybu, tedy, že záznam neprošel do SIS, musí být neprodleně kontaktována Národní centrála SIRENE.

V případě, že se jedná o pohřešovanou osobu nezletilou nebo osobu nezpůsobilou dospělou, musí záznam v informačním systému PATROS obsahovat informaci o následných opatřeních v případě vypátrání osoby a o tom, kdo si pohřešovaného v zahraničí vyzvedne (včetně příslušných platných kontaktů). Důležitá je i informace o případných lécích, které je třeba podat atd. V případě nezletilých osob je vždy třeba zaslat NC SIRENE doplňující informace.

2.9 Další instituce podílející se na pátrání po osobách

SIRENE – „Supplementary Information Request at National Entry SIS“ (doplňující informace k národnímu záznamu v SIS)

SIRENE je národním ústředním bodem pro výkonnou schengenskou spolupráci a především pro pátrání cestou Schengenského informačního systému. Je jediným komunikačním a informačním bodem pro ostatní členské státy.

Hlavní úkoly SIRENE:

- zprostředkování doplňujících informací ke stručným záznamům v Schengenském informačním systému (SIS),
- koordinace zajištění kvality, zákonnosti, odůvodněnosti a aktuálnosti těchto záznamů vůči zahraničí,
- posuzování vybraných záznamů z domova i ze zahraničí,
- koordinace realizace opatření požadovaných u záznamů v SIS,
- realizace předání či extradice osob,
- předávání kriminálně relevantních informací dle čl. 39 a 46 Schengenské prováděcí úmluvy i Rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie o zjednodušení výměny operativních a jiných informací mezi donucovacími orgány členských států Evropské unie a dalších předpisů,
- koordinace přeshraničního sledování a pronásledování dle čl. 40 a 41 SPÚ (popř. relevantních dalších mezinárodních smluv),
- další podpora v rámci mezinárodní policejní a justiční spolupráce,
- zastupování zájmů státu v souvislosti s využíváním SIS a policejní a justiční spoluprací v schengenském prostoru,

Centrály SIRENE jsou zřízené ve všech státech zapojených do SIS. Jsou to útvary s celostátní působností (ve státech s více policejními složkami s působností nad

všemi těmito složkami). Centrály jsou činné nepřetržitě, disponují vlastním zabezpečeným komunikačním systémem SISNET i systémem pro předávání otisků prstů a dalších obrazových informací. Výměna informací probíhá velmi rychle, maximální doba reakce na dožádání činí 12 hodin, standardem v běžné komunikaci jsou 2 hodiny.

SIRENE nemají "ústřední SIRENE" - koordinace činností se odehrává na pravidelné pracovní skupině SIS/SIRENE Rady Evropské unie v Bruselu a na jednáních šéfů SIRENE (tzv. HOS – „Heads of SIRENE“). Činnost SIRENE se řídí Schengenskou prováděcí úmluvou, manuálem SIRENE a dalšími předpisy EU.

V rámci mezinárodní policejní a justiční spolupráce tak SIRENE spolu se SIS zásadním způsobem v rámci Evropy zefektivňují, posilují a rozšiřují::

- a. pátrání po hledaných, pohřešovaných a nežádoucích osobách,
- b. pátrání po hledaných vozidlech, zbraních, dokladech, bankovkách, a dalších věcech,
- c. vyhledávání a sledování osob a věcí důležitých pro trestní řízení,
- d. předcházení zneužití identity,
- e. výměnu kriminálně relevantních informací,
- f. mezinárodní vzájemnou spolupráci a součinnost při vyšetřování a předcházení trestné činnosti.

Národní centrála SIRENE stejně jako v ostatních členských státech schengenského prostoru je centrálním komunikačním bodem k pátracím záznamům v Schengenského informačního systému, realizaci těchto záznamů a rychlé výměně kriminálně relevantních informací mezi bezpečnostními a justičními složkami členských států. Národní centrála SIRENE zajišťuje podporu pátrání po osobách a věcech, realizaci extradice a předání osob, výměnu kriminálně relevantních informací, případně další prvky schengenské spolupráce jako např. přeshraniční sledování a pronásledování. V České republice je **Národní centrála SIRENE** součástí Odboru mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR spolu s Národní jednotkou Europolu a Národní ústřednou Interpolu.

Právní zakotvení: Existence SIRENE je právně zakotvena v čl. 92 a 108 Schengenské prováděcí úmluvy. Její činnost se řídí touto úmluvou, dalšími normami

a především Manuálem SIRENE. Uvedené normy jsou součástí práva Evropské unie a jako takové jsou závazné i pro Českou republiku.

Současné úkoly Národní centrály SIRENE:

operativní úkoly:

- realizace Evropského zatýkacího rozkazu
- vyhledávání pátrání po hledaných osobách v EU
- výměna kriminálně relevantních informací dle čl. 39 SPÚ (Schengenské prováděcí úmluvy)
- výměna kriminálně relevantních informací dle čl. 46 SPÚ
- ústřední bod pro přeshraniční sledování
- ústřední bod pro přeshraniční pronásledování
- společně s Národní ústřednou Interpolu Praha zajištění stálé služby Odboru mezinárodní policejní spolupráce

neoperativní úkoly:

- podíl na přípravě legislativy
- příprava českých manuálů
- příprava evaluace - tj. hodnocení České republiky z hlediska připravenosti na odstranění hraničních kontrol
- jednání s partnery mimo resort ministerstva vnitra v rámci přípravy na naplňování SIS
- účast na jednáních pracovních skupin Rady EU a výborů Evropské komise

INTERPOL

Mezinárodní organizace kriminální policie INTERPOL je největší policejní organizací na světě a jako mezinárodní mezivládní organizace zabezpečuje policejní spolupráci v kriminálně-policejní oblasti mezi smluvními státy organizace. V současné době sdružuje INTERPOL 188 členských států. V souladu se Statutem INTERPOLu je hlavním úkolem zabezpečování spolupráce členských států v boji proti trestné činnosti při plném respektování priorit národního zákonodárství té či oné země a jejich závazků plynoucích z mezinárodních smluv. Informace o mezinárodní organizaci kriminální policie INTERPOL poskytuje server Generálního sekretariátu INTERPOLu v anglickém, francouzském a španělském jazyce.

Cílené pátrání

Tímto pojmem se rozumí cílené, výkonné a intenzivní operativní pátrání po vybraných pohřešovaných osobách, dětech a pachatelích závažných trestných činů hledaných za účelem vypátrání, zadržení, zatčení, dodání do výkonu trestu odnětí svobody nebo do zařízení pro výkon ochranného opatření.

První skupina cíleného pátrání vznikla při Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia již v roce 2003. V roce 2008 byly skupiny cíleného pátrání rozšířeny do všech odborů obecné kriminality při krajských ředitelství a to především za účelem zvýšení úrovně aktivního pátrání po osobách, omezit přebujelou administrativu a snížit téměř neúnosný počet vyhlášených osob v pátrání. Například ke dni 1. 1. 2008 bylo na území České republiky vedeno 15000 aktivních pátracích svazků. Avšak vzhledem k relativně nízkému počtu pracovníků zařazených na této skupině (pozn. zpravidla 2-4 pracovníci na každé krajské ředitelství) se do jejich „hledáčku“ vybírají takové osoby, které vyžadují zvláštní pozornost. Nejčastěji se tak jedná o pachatele zvlášť nebezpečných trestných činů, dále osoby, které jsou vyhlášeny do pátrání na základě Mezinárodního nebo Evropského zatýkacího rozkazu a samozřejmě Cílené pátrání je v určitých případech využíváno pro pátrání po pohřešovaných dětech. V médiích pracovníci skupin Cíleného pátrání bývají často nazýváni jako „lovci lebek“.

V červnu 2010 jsem se ve Vídni zúčastnil týdenního semináře s mezinárodní policejní účastí. Předmětem semináře bylo prohloubení mezinárodních vztahů v rámci cíleného pátrání (pracovní název: MEPA Fachseminar Zielfahndung – jednalo se o první takto zaměřený mezinárodní seminář v Evropě) a výměna zkušeností s touto specifickou policejní činností. Skupiny cíleného pátrání podobné těm českým fungují i v dalších evropských zemích (např. Polsko, Německo, Švýcarsko, Slovensko, Maďarsko, Holandsko).

2.10 Legislativní rámec pátrání po osobách v ČR

Právní předpisy, interní akty řízení, stanoviska odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR:

Aby Policie ČR mohla pátrací činnosti vykonávat, bylo nutné zasadit různá oprávnění do legislativního rámce. Níže jsou vypsány hlavní sbírky zákonů, dále závazné pokyny policejního prezidenta ČR (pozn. jedná se tzv. interní akty řízení, které

jsou určeny především pro jednotný postup při pátrání). Rovněž jsem vypsali i nejzajímavější stanoviska odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR (pozn. tyto stanoviska slouží policistům pro zjednodušení výkladu některých zákonů).

Přehled sbírek zákonů:

- zák. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR – V tomto zákoně se jedná především o tyto paragrafy: § 42 – „Zastavení a prohlídka dopravního prostředku“, odst. 3, písm. a) – jedná se o oprávnění policisty zastavit dopravní prostředek a provést jeho prohlídku, pátrá-li po osobách hledaných, pohřešovaných nebo protiprávně se zdržujících na území České republiky.

Dalším důležitým paragrafem v tomto zákoně je § 68 – Pátrání po osobách. Zde je vhodné zmínit odstavec 2, který umožňuje policii ČR žádat pro účely zahájeného pátrání po konkrétní hledané nebo pohřešované osobě poskytnutí provozních a lokalizačních údajů. Tedy umožňuje vyžádat si od telefonních operátorů polohu, na které „telefonní buňce“ se telefon příslušné osoby pohyboval či pohybuje.

- zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád – Pro účely Policie ČR slouží zejména pro určení postupu, jakým způsobem pátrat po osobě, či jak postupovat po jejím vypátrání.
- zák. č. 306/2009 Sb., trestní zákoník – V této sbírce zákonů je uvedeno, co je trestným činem a jaké skutky jsou v naší zemi trestné. Pro pátrání slouží především při vyhledávání hledaných osob do pátrání k uvedení, pro jakou trestnou činnost jsou Policií ČR hledáni.

Přehled závazných pokynů policejního prezidenta:

- Závazný pokyn policejního prezidenta ZPPP č. 135/2010, o pátrání – V tomto pokynu jsou uvedeny veškeré hlavní pojmy, postup a metodika pátrání po osobách a věcech.
- Závazný pokyn policejního prezidenta ZPPP č. 145/2001, kterým se upravuje postup při provádění policejních akcí.
- Závazný pokyn policejního prezidenta ZPPP č. 171/2006, tímto se upravuje postup při zveřejňování údajů při pátrání po osobách, vozidlech uměleckých dílech a předmětech kulturní hodnoty prostřednictvím sítě internet

Stanoviska odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR:

- Stanovisko odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR č. 209/P-2006, k otázce, zda popřípadě které osobní údaje hledaných mladistvých osob lze zveřejňovat na internetových stránkách
- Stanovisko odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR k problematice zveřejňování osobních údajů v souvislosti s pátráním po pohřešovaných dětech – Praha, květen 2010
- Stanovisko odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR k pátrání po pohřešovaných osobách, s využitím dat souvisejících s poskytováním telekomunikační služby, Praha, květen 2007

Mezinárodní smlouvy, předpisy a doporučení:

- Sdělení č. 104/1991 Sb., o Úmluvě o právech dítěte
- Sdělení č. 45/2003 Sb., o přijetí Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů
- Sdělení č. 209/1993 Sb., o sjednání Smlouvy mezi ČR a SR - o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech
- Sdělení č. 34/1998 Sb., o Úmluvě o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí
- Sdělení č. 43/2000 Sb., o Úmluvě o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení
- Sdělení č.132/2000 Sb., o Evropské úmluvě o osvojení dětí

3. Specifika pátrání po pohřešovaných dětech v ČR

Pohřešované děti tvoří jednu ze skupin ohrožených dětí. Ve většině případů se jedná o děti, které samovolně utečou od rodiny nebo ze zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy, nebo o děti, které jsou „uneseny“ jedním z rodičů. Se zvláštním zřetelem jsou především řešeny případy zmizení dětí, při kterých je bezprostředně ohroženo zdraví nebo život dítěte. V těchto situacích je velice důležitý rychlý přenos informací jak mezi jednotlivými subjekty pátrání, tak i směrem k veřejnosti, která může v době bezprostředně po zmizení dítěte poskytnout relevantní informace.¹⁹

V zájmu zvýšení rychlosti a efektivity pátrání po pohřešovaných dětech zahájilo Ministerstvo vnitra v roce 2008 přípravné práce na vytvoření pohotovostního systému pro pohřešované děti v České republice a to interním názvem „Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech“. Pro širokou veřejnost se pak uplatňuje název „Dítě v ohrožení“.

3.1 Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech – „Dítě v ohrožení“

Dne 25. května 2009 byl uveden v České republice do provozu Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech. Je to systém vyvinutý za účelem rychlého a úspěšného nalezení pohřešovaných dětí. Počítá se zapojením široké veřejnosti do pátrání a se zajištěním psychologické podpory rodinám pohřešovaných dětí. Základem systému je pátrací činnost Policie ČR, je zapojován Integrovaný záchranný systém a je realizována úzká spolupráce s dalšími subjekty, veřejností, mediálními partnery, nestátními organizacemi apod.

Den 25. května je Mezinárodním dnem pohřešovaných dětí (tzv. Pomněnkový den). Téhož dne v roce 1979 odešel šestiletý Etan Patz z New Yorku ráno do školy a od té doby jej nikdo neviděl. Organizace ve Spojených státech se v souvislosti s tímto případem začaly intenzivně věnovat problematice pohřešovaných dětí. Severní Amerika se stala prvním kontinentem, na kterém funguje systém pátrání po pohřešovaných dětech, tzv. Amber Alert system. Evropa si tento den připomíná od roku 1986. Obdobně

¹⁹ STUDZINSKÁ, V. Pomozte najít mě včas. *Policista*, leden 2011, č. 1, s. 18-19.

systemy fungují v některých zemích Evropské unie, např. Velké Británii, Nizozemí, Francii a Řecku. Od 25. května 2009 tento systém funguje i v České republice.

System je spuštěn tehdy, když jsou splněna daná kritéria, tedy:

1. Jedná se o dítě mladší 15 let, které se nachází v ohrožení života nebo zdraví, zejména:

- dítě se vzhledem k svému věku může stát obětí nešťastné náhody,
- dítě postrádá přístup k životu potřebným lékům,
- dítě je prokazatelně fyzicky či psychicky handicapované,
- jedná se o únos (dle českého právního řádu), který buď vykazuje evidentní známky násilí, nebo pachatel trpí duševním onemocněním, nebo je labilní s možností nepředvídatelného jednání, nebo existují předchozí výhrůžky či jiné indicie nasvědčující tomu, že dítěti hrozí poranění nebo smrt,

2. Jedná se o dítě starší 15 a mladší 18 let v případech hodných zvláštního zřetele (např. dítě je prokazatelně fyzicky či psychicky handicapované nebo postrádá přístup k životu potřebným lékům, nebo je v ohrožení života),

- v ostatních případech sporu o dítě dle individuálního posouzení závažnosti případu.

System nebude použit v případech, kdy:

- se jedná o útěk z domova nebo ústavního zařízení,
- pohřešované dítě je hledáno policií v souvislosti s jeho trestnou činností,
- dítě bylo uneseno jedním z rodičů.

System může být v některých případech spuštěn i v průběhu pátrání po dítěti, pokud dojde ke změně situace a dítě bude splňovat některé z výše uvedených kritérií. Mělo by se však vždy jednat o velmi závažné případy pohřešování dětí.

V případě závažného pohřešování dětí je policistou služby kriminální policie („pátračem“) při vkládání dat do systému PATROS označena již nastavená možnost „dítě v ohrožení“. Po tomto označení je vyhlášené pátrání cestou internetu zprostředkováno médiím, která upozorní širokou veřejnost na pátrání po pohřešovaném dítěti a současně ji požádají o spolupráci. Při odvolaném pátrání se tato informace dostane k médiím stejnou cestou.

V závažných případech je tedy nutné, aby pátrání bylo vyhlášeno co nejdříve. Při zvažování, zda se jedná o „dítě v ohrožení“ či nikoliv, je nutná spolupráce „pátrače“ se specialisty na násilnou trestnou činnost a trestnou činnost páchanou na dětech

a dětmi. Počítá se se zapojením policejních psychologů do okamžité pomoci rodinám pohřešovaných dětí.

Vzhledem k tomu, že projekt je stále v začátcích, upozornění pro veřejnost se uskutečňuje prostřednictvím televizního a rozhlasového vysílání, v pravidelných intervalech. V další fázi projektu budou mobilními operátory rozesílány SMS zprávy v okruhu 5-10 km od místa pohřešování dítěte. Dále by se informace typu: „ztratil se 5letý chlapec, naladte frekvenci ??? FM“ měly objevit na informačních tabulích na dálnicích, počítá se s vysíláním na obrazovkách v nákupních centrech či metru.

Jak projekt běží:

Dne 11. května 2010 v rámci tiskové konference byla tehdejšími ministrem vnitra ČR Martinem Pecinou podepsána memoranda o spolupráci s partnerskými médii. Tím byl projekt oficiálně nastartován. V současné době je do projektu zapojeno celkem deset médií (televize, rádia, internetové deníky). Zásady a podmínky spolupráce s mediálními partnery jsou obsaženy v memorandech o spolupráci doplněných manuálem spolupráce, který respektuje zaměření a možnosti jednotlivých partnerských médií. Memorandem se média zavazují v co nejkratší možné době od obdržení upozornění o vyhlášeném pátrání zveřejnit informace o pohřešovaném dítěti v ohrožení života včetně výzvy ke spolupráci veřejnosti.

Podmínky pro přenos informací od Policie České republiky k médiím vytváří nově upravená aplikace „pátrání po osobách“ na webových stránkách Policie České republiky www.pomoztemenajít.cz. Aplikace umožňuje nejen médiím, ale i všem občanům přihlásit se e-mailem nebo RSS kanálem k odběru novinek (upozornění o zveřejnění/aktualizaci/stažení záznamu o pohřešovaném dítěti na webu Policie ČR). Přičemž záznam o pohřešovaném dítěti v ohrožení bývá zveřejněn na webu Policie ČR velmi rychle – do 5 minut od zadání údajů do policejního informačního systému. Zároveň je na těchto stránkách umístěn návod, jak si ve své e-mailové schránce nastavit zasílání upozornění na nový e-mail SMSkou na mobilní telefon tak, aby nás zpráva o vyhlášeném či odvolaném pátrání po dítěti v ohrožení zastihla vždy, i když právě nemáme přístup do své e-mailové schránky (tuto službu poskytují jednotliví mobilní operátoři zdarma).

Podle původního záměru mělo být jedním z doplňkových prostředků pro šíření informací o vyhlášeném pátrání zobrazování oznámení o pohřešování dítěte na

zařízeních pro provozní informace na dálnicích a rychlostních silnicích, podobně jako to funguje v zahraničí. Samozřejmě za předpokladu klidové situace v dopravě. Zde ale systém narazil na několik omezujících faktorů. Prvním je počet a rozmístění znaků, které obsahuje zařízení pro provozní informace, což je omezení trvalé a neodstranitelné, a druhým omezujícím faktorem je zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, který umožňuje na zařízeních pro provozní informace uvádět jen údaje, které jsou pro bezpečnost a plynulost na pozemních komunikacích významné (toto omezení by se ale teoreticky dalo odstranit novelou zákona). Avšak hlavní problém spočívá v negativním postoji dopravních expertů ohledně zobrazování informací nesouvisejících s dopravou.

Přesto lze do budoucna uvažovat o možnosti zapojení i dalších subjektů do projektů pro šíření informací o vyhlášeném pátrání po dítěti v ohrožení – využití fungujících projektů v rámci jednotlivých krajů (varovných a vyrozumívacích systémů).²⁰

Psychologická pomoc rodinám pohřešovaných dětí v rámci projektu

Nedílnou součástí projektu je zajištění psychologické pomoci rodinám pohřešovaných dětí ze strany policejních psychologů a odborných nevládních organizací. Zabezpečení komunikace s rodinou a poskytnutí časově ohraničené krizové intervence v počáteční fázi pátrání je úkolem policejních psychologů, kteří jsou pro tento účel postupně proškoleni. Pro jednotlivá krajská ředitelství Policie ČR byly rovněž vytvořeny a následně distribuovány informační kartičky s kontakty na příslušné regionální linky důvěry a organizace poskytující ambulantně krizovou pomoc v obtížných životních situacích, na které se v případě potřeby mohou obrátit rodiče pohřešovaného dítěte. Jaká by tedy měla být komunikace ze strany policie s příbuznými pohřešovaných osob? U lidí, kteří trpí ztrátou někoho blízkého, se v principu jedná, podobně jako u obětí násilných trestných činů, o narušení duševní stability, kterému se odborným výrazem říká zborcení iluze dobrého světa. Způsob, jakým s příbuznými pohřešovaných osob jednájí policisté, v nich zanechá nesmazatelný dojem.

²⁰ STUDZINSKÁ, V. Pomozte najít mě včas. *Policista*, leden 2011, č. 1, s. 18-19.

Pro komunikaci s příbuznými platí následující obecné rady:

Informace – policista by měl těmto osobám poskytnout informace o obvyklém postupu ve vyšetřování (pátrání), co se bude dít nyní a co později, kde získají další informace. Podávat srozumitelně informace o právech v trestním řízení, zejména o institutu zmocněnce a o peněžité pomoci státu. Poskytnout informace o místech psychologické pomoci a podpory.

Důvěra a porozumění – oběti trestných činů či událostí souvisejících s pohřešováním blízké osoby si zaslouží respekt – oni trestný čin nespáchali. Je na místě dát jim to najevo svým chováním, být trpěliví a ptát se bezprostředně po činu, zda lze pomoci („Jak se cítíte?“ „Jste v pořádku?“ „Chápu, že máte zlost.“ „Je to naprosto normální, že se tak cítíte.“ „Nemám někomu zavolat?“ „Nemám s vámi chvíli raději zůstat, vidím, že vám není dobře.“).

Bezpečí – oběť má bezprostředně po činu, ale i později velký strach. Je důležité pomoci jí obnovit narušený pocit bezpečí, co v konkrétní situaci udělat.

Empatie – zkusit se na moment vcítit do „kůže“ oběti, pomůže to zvolit nejlepší způsob jednání.

Efektivita a cíle projektu

Od spuštění projektu byl mechanismus ze strany policie aktivován již v 8 případech (od května 2010 do ledna 2011). V 7 případech se podařilo pohřešované dítě nalézt včas. Jedním bohužel neúspěšným případem je pátrání po 9leté Anně Janotkové, která byla pohřešována od října 2010 a byla nalezena mrtvá v březnu 2011. Z mého pohledu se však nejednalo o selhání pátrání, naopak rozsah celé pátrací akce ukázal, jakým způsobem celý systém Národního koordinačního mechanismu pátrání po pohřešovaných dětech funguje. Zkušenosti získané nekolikaměsíčním fungováním projektů ukazují, že systém je efektivní a splňuje účel, pro který byl zřízen. Poznatky z praktického využívání systému jsou s ohledem na svoji závažnost dále zpracovávány do interních předpisů Policie ČR. Mělo by tedy být jen otázkou času, kdy se příslušní pracovníci policie naučí s tímto mechanismem rutinně pracovat a využívat jeho přednosti.

Od tohoto projektu se dále očekává mimo jiné snížení počtu trestných činů ohrožujících život a zdraví dětí, zvýšení citlivosti veřejnosti k problematice

pohřešovaných dětí a zvýšení povědomí veřejnosti o způsobech bezpečného chování a prevence v souvislosti se zmizením dítěte. Jak již bylo naznačeno výše, do projektu se může zapojit každý občan svým aktivním přístupem a přihlášením se k odběru novinek na www.pomoztemenajit.cz. Čím více lidí se dozví o vyhlášeném pátrání, tím větší je šance, že pohřešované dítě bude nalezeno včas. (pozn. při zadání zmiňované internetové adresy do příkazového řádku je uživatel automaticky přesměrován na internetové stránky Policie ČR - www.policie.cz – přímo na část pátrání po osobách).

Zahraniční zkušenosti

Systémy podobné Národnímu koordinačnímu mechanismu pátrání po pohřešovaných dětech, neboli systémy včasného varování, fungují v některých evropských i mimoevropských státech, kde již pomohly zachránit mnohé dětské životy. Česká republika během svého předsednictví v Radě Evropské unie v první polovině roku 2009 uspořádala expertní konferenci na téma „Výstražné systémy pro pohřešované děti v zemích EU“. Hlavním cílem konference bylo představit systémy včasného varování fungující ve Velké Británii, Nizozemí, Řecku, Francii a v USA. Prezentace těchto zemí (včetně té české) a další výstupy z konference jsou k dispozici na webové stránce www.alertchild.eu, kterou založilo české předsednictví jako zdroj informací a dobré praxe pro státy, které se teprve chystají svůj pohotovostní systém pro pohřešované děti budovat.

Český systém při srovnání se zahraničními modely je specifický v tom, že jej plně zajišťuje stát, respektive Policie ČR, zatímco v ostatních zemích, kde výstražný systém pro pohřešované děti také funguje, se na něm významnou měrou podílejí nevládní organizace.

3.2 Linka bezpečí – tel. 116 111

Neopomenutelným pomocníkem při pátrání po dětech v ČR a především „preventistou“ před útoky dětí ať už z domovů či z výchovných zařízení je sdružení „Linka bezpečí“. Jak vyplývá ze samotného názvu organizace, Sdružení bylo založeno za účelem pomoci dětem a mladým lidem nejen v jejich obtížných životních situacích, ale i při jejich každodenních starostech a problémech. Sdružení je akreditováno v rámci systému sociálně-právní ochrany dětí v České republice. Sdružení je dále členem

celosvětové asociace dětských linek důvěry Child Helpline International (CHI). Sdružení Linka bezpečí ke své činnosti splňuje veškeré potřebné náležitosti, aby mohly být služby Linka bezpečí, Linka vzkaz domů, Rodičovská linka realizovány jako sociální služby ve smyslu Zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Rozhodnutí o udělení registrace všech tří služeb proběhlo dne 27. 11. 2007.

Přes 8500 dětí a mladistvých je v České republice každoročně pohřešováno. Vyplývá to ze statistiky Policie České republiky za rok 2009. Proto je téma dětí na útěku a pohřešovaných také aktuální i v Česku. Sdružení Linka bezpečí v den Mezinárodního dne pohřešovaných dětí, tedy dne 25. května, pořádá sbírkové akce pod názvem Pomněnkový den. Tento den si v 16 zemích Evropské unie připomíná celkem 23 nevládních organizací. Symbolem pohřešovaných dětí je modrý kvítek pomněnky v podobě plakety.²¹

3.3 Analýza případu úmrtí nezletilého Jana Rokose

Jak již bylo v této práci uváděno, případ úmrtí nezletilého Jana Rokose se stal jedním z impulzů, který vedl k zavedení systému včasné intervence při pátrání po pohřešovaných dětech. O co v tomto případě tedy šlo? Matka Jana Rokose, ač bylo vydáno rozhodnutí soudu o svěření syna do péče otce (pana Rokose st.), toto rozhodnutí nerespektovala a Jana Rokose otcí nepředala. Pan Rokos st. několikrát celou záležitost oznamoval nejen policii ale i dalším institucím. Nicméně průběh pátrání nebyl zcela efektivní. Pátrání spíše probíhalo po formální stránce z důvodů určování místní a věcné příslušnosti pro jednotlivá policejní oddělení. Celý případ skončil nalezením Jana Rokose mrtvého. Z odpovědnosti za jeho úmrtí byla nakonec usvědčena právě matka Jana Rokose. Z analýzy pracovní skupiny zabývající se důvody, proč nezletilý Jan Rokos nebyl včas vypátrán živý, vyplynulo několik navrhovaných opatření, která se podařila úspěšně realizovat.

Analýza případu byla zpracována z podnětu vládního zmocněnce pro lidská práva Ing. Jana Litomiského a na základě pokynu tehdejšího ministra vnitra ČR MUDr. Mgr. Ivana Langera. Na jejím zpracování se podíleli zástupci Ministerstva vnitra, Policie České republiky, ministerstva práce a sociálních věcí a ministerstva

²¹ Internetové stránky *Linky bezpečí*, <http://www.linkabezpeci.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=329>

spravedlnosti. Cílem této pracovní skupiny bylo zjistit, zda v uvedeném případě došlo k selhání systému, či jednotlivých osob a navrhnout případná opatření, která by do budoucnosti v maximální míře eliminovala vznik podobného případu. Do případu vstupovaly v jeho průběhu následující instituce: orgány sociálně-právní ochrany dětí, soud, Policie České republiky, a to v závislosti na místní nebo věcné příslušnosti. Při hodnocení postupu státních orgánů, včetně postupu soudu, je třeba vzít v úvahu zásadní skutečnost, že na celou záležitost je nyní nahlíženo a věc je posuzována pod vlivem znalostí nastalých následků, což velmi zkresluje objektivní vidění a objektivní hodnocení průběhu událostí.

Časový snímek průběhu jednotlivých událostí:

19. 2. 2007

Matka nezletilého Jana Rokose podala návrh na svěřeni do své péče a stanovení výživného otci u Okresního soudu v Chebu, který pro místní nepříslušnost postoupil věc Okresnímu soudu v Táboře

28. 2. 2007

Otec Roman Rokos podal u Okresního soudu v Táboře návrh na úpravu poměru nezletilého Jana Rokose, tedy na jeho svěřeni do péče otce a určení výživného matce, otec nenavrhoval soudní úpravu styku matky se synem

5. 3. 2007

Na sociálním odboru Městského úřadu v Táboře otec oznámil, že poté, co měl syna o víkendu u sebe, jej matce dne 4. 3. 2007 nevrátil, neboť se mu nelíbilo prostředí, kde syn byl, a nelíbil se mu způsob výchovy. Dále uvedl, že nebude bránit matce v kontaktu se synem, pokud ale nebude rozhodnuto o jeho svěřeni soudem, bude se tak dít pouze v jeho přítomnosti. Toto se nepromítlo do žádného z otcem podávaných návrhů.

5. 3. 2007

Matka podala návrh na úpravu poměru k Okresnímu soudu v Chebu. Okresní soud Cheb přenesl příslušnost na Okresní soud Tábor.

6. 3. 2007

Otec podal návrh na vydání předběžného opatření, kterým by byl nezletilý na dobu do pravomocného rozhodnutí o jeho výchově svěřen do výchovy otce a matka by

byla oprávněna se s ním stýkat každý sudý víkend od pátku od 15 hodin do neděle 17 hodin a současně by byla povinna platit výživné.

7. 3. 2007

Okresní soud v Táboře zamítnul návrh na vydání předběžného opatření, neboť jej neshledal jako důvodný. Konstatoval, že z žádných tvrzení otce nevyplývá, že by zde vyvstala nutnost prozatím upravit poměry nezletilého dítěte, či že by mělo dojít k ohrožení výkonu rozhodnutí, které bude později vydáno. Proti rozhodnutí nebylo ani jednou ze stran podáno odvolání.

10. 4. 2007

U Okresního soudu v Táboře se konalo první ústní jednání ve věci. Byli vyslechnuti oba rodiče, byly provedeny listinné důkazy. Za účelem provedení dalších zjištění a předvolání svědka Pavla Grepla (přítel matky Jana Rokose) bylo jednání odročeno na 22. 5. 2007. Od Okresního soudu v Karlových Varech byl vyžádán spis nezletilé S. Staškové, dcery A. Staškové (A. S. je matka J. Rokose), která již dříve umřela za podivných okolností.

22. 5. 2007

Konalo se druhé ústní jednání ve věci. Byl podrobně konstatován obsah vyžádaného spisu nezletilé Soni Staškové, byly provedeny další důkazy. Téhož dne soud vynesl rozsudek o svěřeni nezletilého do péče otce a matce stanovil placení výživného ve výši 800 Kč.

29. 5. 2007

Otec podal návrh na vydání předběžného opatření, kterým by byl nezletilý na dobu do pravomocného rozhodnutí soudu o jeho výchově svěřen do výchovy otce a matka by byla oprávněna se s ním stýkat každý sudý víkend od pátku od 15 hodin do neděle do 17 hodin, současně by byla povinna platit výživné. Otec návrh podal poté, co mu matka, která syna převzala v pátek 25. 5. 2007, ale v rozporu s dohodou jej v neděli 27. 5. 2007 a ani v pondělí nevrátila.

4. 6. 2007

Okresní soud v Táboře vydal předběžné opatření dle návrhu otce, matka se proti němu odvolala.

18. 6. 2007

Předběžné opatření se stalo vykonatelným doručením matce, tímto dnem byla povinna se jím řídit.

26. 6. 2007

Okresnímu soudu v Táboře byl doručen návrh otce na výkon rozhodnutí odnětím dítěte matce a jeho předání otci.

16. 7. 2007

Okresní soud v Táboře učinil písemnou výzvu matce a vyzval ji, aby se podrobila rozhodnutí před nařízením výkonu rozhodnutí. Současně se tento soud obrátil na Odbor sociální a právní ochrany dětí v Chebu se žádostí o spolupráci ve věci výkonu rozhodnutí.

23. 7. 2007

Matka se dostavila i s dítětem na Obvodní oddělení PČR Lázně Kynžvart. Policejní orgán zjistil, že dítě je v pořádku, vyrozuměl soudkyni Okresního soudu v Táboře, která telefonicky mluvila s matkou. Matka byla opětovně poučena o dalším postupu ve věci a sdělila, že dítě vydá otci dobrovolně, zároveň uvedla, že neměla dostatečný kredit na svém mobilním telefonu, aby mohla otci zavolat a domluvit termín předání dítěte. Tuto informaci sdělila soudkyně otci, který přislíbil, že se s matkou spojí a sdělí poté soudu výsledek jednání. Následně oba rodiče nezávisle na sobě, nejdříve otec a poté matka, soudu sdělují, že se dohodli, že matka dítě otci předá dne 29. 7. 2007 v 18:00 hodin.

Skupina provádějící analýzu případu vyslovila otázku, proč se Policie ČR neobrátila na Odbor sociální a právní ochrany dětí v Chebu nebo Mariánských Lázních se žádostí o součinnost (v té době bylo předběžné opatření sice již vykonatelné, ale zatím nebyl nařízen výkon rozhodnutí. Je otázkou právního výkladu, zda v té době již mohlo být dítě odňato i proti vůli matky, názor analytické skupiny je, že v té době nemohl být nezletilý odebrán proti vůli matky, tedy matka by s odnětím musela souhlasit).

23. 7. 2007

Otec zaslal e-mailem na Okresní soud v Táboře opět návrh na výkon rozhodnutí odnětím dítěte matce a jeho předání otci.

31. 7. 2007

Právní zástupce otce soudu telefonicky sdělil, že dítě nebylo předáno v dohodnutém termínu.

Okresní soud v Táboře vydal usnesení, kterým nařídil výkon rozhodnutí odebráním dítěte a dal pokyn k předložení spisu k realizaci nařízeného výkonu.

Obvodní oddělení Policie ČR Lázně Kynžvart provedlo šetření v místě bydliště matky se zjištěním, že byt byl uzamčen a matku nikdo ze sousedů neviděl.

Městský úřad Tábor se obrátil na Policii ČR Lázně Kynžvart a upozornil policii, že nejsou známy podmínky, ve kterých se dítě nachází, jak je zabezpečována lékařská péče a požádali o součinnost, tzn. o zjištění pobytu matky s dítětem. Dále upozorňují, že se jedná o dítě, které lze považovat za ohrožené.

1. 8. 2007

Okresní soud zaslal Obvodnímu oddělení Policie ČR Lázně Kynžvart žádost o spolupráci při realizaci nařízeného výkonu rozhodnutí odebráním dítěte z péče matky a předání do péče otce a o urychlené předání informace exekučnímu oddělení soudu v případě, že bude zjištěno místo pobytu matky a dítěte. K žádosti bylo připojeno usnesení soudu z 31. 7. 2007.

Téhož dne byla Okresním soudem v Táboře věc předložena krajskému soudu k rozhodnutí o odvolání matky proti rozsudku z 22. 5. 2007 a proti předběžnému opatření ze dne 4. 6. 2007. Rozsudkem z 30. 8. 2007 byla obě rozhodnutí potvrzena. Následně matka s přítelem a dítětem opakovaně měnili místo pobytu, pohybovali se po různých částech území republiky.

2. 8. 2007

Bylo vyhlášeno pátrání po dítěti a matce. V rozporu se vzniklou situací nedošlo k založení trestního spisu a nebyly zahájeny úkony dle trestního řádu. V důsledku tohoto postupu nebyla včas získána příslušná rozhodnutí Okresního soudu v Táboře a nedošlo k užší spolupráci s Orgány sociální a právní ochrany dětí (Cheb, Mariánské Lázně, Tábor). Pokud by byly zahájeny úkony trestního řízení, bylo by následně možné vyhlásit pátrání po matce dítěte, jako po osobě hledané. Příčinou zvoleného postupu byla nedostatečná řídicí, kontrolní a koordinační činnost vedoucích pracovníků.

Za nejzávažnější lze označit konstatování, že ve dnech 11.- 12. 12. 2007 (výskyt hledaných osob – matky nezletilého a jejího přítele v obci Nejdek okr. Karlovy Vary) po vyhlášení mimořádného pátracího opatření nebyla provedena ze strany služby

kriminální policie a vyšetřování Okresního ředitelství Policie ČR Karlovy Vary dostatečná opatření k zadržení hledaných osob. Rovněž do pátrání byl vyhlášen pouze syn s matkou. Její přítel do pátrání vyhlášen nebyl (v průběhu pátrání byl přítel kontrolován v rámci policejní silniční kontroly, v tu samou dobu se ve voze nacházela jak matka se synem, kteří ale policisty kontrolováni nebyli).

Za pochybení je označen také nedůsledný postup policistů Obvodního oddělení Policie ČR Prostějov, kteří se při prověrce místa předpokládaného pobytu hledané matky nezletilého a jejího přítele v říjnu 2007 spokojili s tím, že jim na uvedené adrese nikdo neotevřel a neprovedli ani žádné další opatření nebo následné šetření.

Zjištěné nedostatky v práci Policie ČR byly v práci jednotlivých policistů, nebylo zjištěno systémové selhání.

28. 12. 2007

Pohřešovaný Jan Rokos z Tábora byl ve večerních hodinách nalezen mrtvý ve vozidle v Českých Zlatnicích na Mostecku. Tělo pětiletého Jana Rokose objevili mostečtí strážníci při kontrole v osobním vozidle, ve kterém seděla jeho matka. Provedená soudní pitva prokázala násilnou smrt chlapce, která se stala již 9. prosince 2007. Za smrt Jana Rokose byla odsouzena jeho matka se svým přítelem.

Analytická skupina dospěla k následujícím závěrům:

V činnosti soudu nebylo, dle závěru Ministerstva spravedlnosti, zjištěno pochybení. Činnost Orgánů sociální a právní ochrany dětí byla v daném případě standardní, nebylo zjištěno pochybení zásadního charakteru nebo systémové selhání. Problémem se jeví nedostatek informací, zejména s ohledem na fakt, že 2 děti matce zemřely v batolecím věku a jedno dítě bylo svěřeno do výchovy babičce. Tyto informace mohly v daném případě napomoci minimálně k větší obezřetnosti a důslednějšímu přístupu. Na druhou stranu však nemusely mít tyto informace zásadní vliv na postup Orgánů sociální a právní ochrany dětí v daném případě, neboť u předchozích dvou úmrtí nebylo založeno podezření orgánů činných v trestním řízení na spáchání trestného činu ze strany matky a rozhodnutí soudu o svěřeni dalšího dítěte do výchovy babičky nebylo odůvodněno podezřením na týrání dítěte matkou. Nedostatky v práci Policie ČR, respektive v činnosti některých zapojených útvarů byly zjištěny v práci jednotlivých policistů a nedostatečné řídicí, kontrolní a koordinační

činnosti příslušných vedoucích pracovníků. Činnost jednotlivých dotčených útvarů byla rutinní, bez vyvinutí dostatečné koordinace a součinnosti. Z podkladových materiálů vyplývá, že přístup institucí nevybočoval z běžně uplatňovaného rutinního výkonu povinností. Toto se projevilo zejména v práci konkrétních policistů formálním přístupem a podobně i v práci Orgánů sociální a právní ochrany dětí. Součinnost jednotlivých institucí, zejména v počátku vývoje případu (do konce července 2007) byla běžná, v praxi obvyklá. Případu byla věnována běžná pozornost, nebyly shromážděny všechny informace. Objektivně lze říci, že případ v uvedené době, tedy do konce července 2007, nejevil z tehdejšího pohledu vůbec známky případu, který vyžaduje mimořádný přístup, a to např. v porovnání s jinými v praxi řešenými případy.

Navrhovaná opatření podané analytickou skupinou na resort Ministerstva vnitra České republiky:

1) Policie České republiky

- Důsledně dbát na plnění povinností stanovených v interních aktech řízení, včetně jejich dokonalé znalosti.
- Zlepšit a zintenzivnit řídicí, kontrolní a koordinační činnost vedoucích pracovníků a metodickou činnost krajských pracovišť.
- Problematiku pátrání po osobách zařadit do hledisek hodnocení útvarů a vytvořit podmínky pro zintenzivnění výkonného pátrání, což znamená přehodnocení personálního obsazení problematiky a pracovní náplně (pozn. toto navrhované opatření bylo naplněno rozšířením skupin Cíleného pátrání na krajská ředitelství policie.
- Provést kompletní prověření činností Policie ČR na úseku pátrání po osobách a věcech a ke zjištěným nedostatkům přijmout vhodná opatření.

2) Ministerstvo vnitra

Ve vztahu k vzájemné interakci, koordinaci činností a spolupráci institucí péče o ohrožené děti:

- Metodicky a finančně podporovat šíření projektu Systém včasné intervence a tým pro mládež (schválen k plošnému šíření v rámci ČR usnesením vlády č. 1151/2007) – toto opatření bylo taktéž naplněno.

- Dokončit projekt zasílání informací o ohrožených dětech z policejních útvarů na místně příslušné Orgány sociální a právní ochrany dětí všech obcí s rozšířenou působností.
- Realizovat celorepublikový vzdělávací systém pro zvláštní i společné vzdělávání pracovníků institucí a subjektů péče o ohrožené děti, zvláště těch, které jsou zapojeny ve městech a lokalitách do činnosti Systému včasné intervence a Týmu pro mládež (např. se systémem Národního koordinačního mechanismu pátrání po pohřešovaných dětech jsou seznamováni všichni policisté České republiky a zvláštní zřetel je mimo jiné věnován policistům pracujícím na operačních střediscích).

4. Výzkumná sonda metodou dotazníku, její vyhodnocení a analýza získaných informací

Součástí této bakalářské práce je výzkumná sonda, provedená metodou dotazníku, adresovaná pro ředitele nebo vedoucí vychovatele školských zařízení pro děti s různými etopedickými poruchami (dětské domovy se školou, výchovné ústavy, diagnostické ústavy). **Cílem tohoto dotazníku je pokusit se zjistit postoj shora uvedených školských zařízení vůči dětem, které ze zařízení utečou, dále zjistit příčiny útěků a za jakých okolností děti utíkají a také jak se s dětmi nakládá po jejich vrácení zpět do zařízení.**

Výzkumnou sondu jsem však nechtěl uskutečnit pouhým rozesláním e-mailových zpráv do patřičných zařízení, ale naopak jsem se rozhodl vybraná zařízení navštívit a dotazník s odpovědnými pracovníky osobně vyplnit. Zařízení, která jsem si pro účel vyplňování dotazníku vybral, se nacházejí buď v dosahu mého bydliště v okruhu do 80 km, nebo se nacházejí na trase z Děčína (mé bydliště) do Prahy. Jmenovitý seznam všech takovýchto zařízení je umístěn na internetovém portálu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v sekci „ministerstvo“, podskupina „přímo řízené organizace“. K výzkumné sondě jsem nakonec vybral následující školská zařízení:

- Diagnostický ústav pro mládež, Praha 2, Lublaňská 33 – tel. 224262505, vedoucí etoped Mgr. Němec Vladimír
- Výchovný ústav, dětský domov se školou, středisko výchovné péče, základní škola, střední škola a školní jídelna, Děčín 31 – Boletice nad Labem, Vítězství 70 – tel. 412548867, ředitel zařízení PaedDr. Bártík Pavel
- Dětský diagnostický ústav, SVP, ZŠ, MŠ a ŠJ, Liberec, U Opatrovny 3, tel. 485341108(7), ředitelka PhDr. Lányová Božena
- Výchovný ústav, DDŠ, SŠ, ZŠ a ŠJ, Chrastava, Školní 438, tel. 485143104, ředitelka ústavu Ing. Sochorová Markéta
- Dětský domov se školou, ZŠ a ŠJ, Jiříkov, okr. Děčín, Čapkova 5, tel. 412338364, vedoucí vychovatel Bc. Brouček Karel
- Dětský domov, ZŠ praktická, Praktická škola, školní jídelna a školní družina, Duchcov, okr. Teplice, tel. 417834002, sociální pracovníce Partíková Michala

Dříve než jsem vybraná zařízení kontaktoval, zajistil jsem si po konzultaci s ředitelkou ÚPRPŠ Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy paní PhDr. Janou Kohnovou, Ph. D. žádost o součinnost při provedení výzkumné sondy v uvedených zařízeních (viz příloha č. 1). Žádost obsahovala sdělení pro odpovědné pracovníky, že všechny informace z vyplněného dotazníku budou v bakalářské práci anonymní. K tomuto zároveň konstatuji, že v zařízeních, ve kterých jsem sondu prováděl, všichni oslovení pracovníci souhlasili s uvedením veškerých získaných informací pod hlavičkou svého zařízení. Zároveň jsem byl mile překvapen vstřícností všech těchto pracovníků, kteří mi poskytli například vlastní rozborů útěkovosti z jejich zařízení, nebo písemná sdělení zasílaná na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky týkající se útěků dětí. Někteří pracovníci mne také požádali o zaslání vyhotovené bakalářské práce. V jednom případě má žádost o vyplnění dotazníku nebyla ze strany zařízení akceptována a to v Dětském diagnostickém ústavu Liberec s odůvodněním, že se nejedná o pozitivní téma.

Následující řádky obsahují podobu uváděného dotazníku:

Dotazník k bakalářské práci na téma „Pátrání po pohřešovaných dětech v ČR“

- student Petr Žák, UK v Praze, Ped. fakulta – ÚPRPŠ, obor Vychovatelství

Otázky pro personál:

1. Jaký je počet dětí v zařízení, členění dle věkových skupin a pohlaví?
2. Důvody umístění dětí v ústavu a režim opatření výchovy?(obecně)
3. Jaký je počet útěků dětí ze zařízení za určité období (např. za 1 kalendářní rok)?
4. Jsou útěky dětí opakované?
5. Jaké jsou nejčastější příčiny útěků?
6. Za jakých okolností děti utíkají (např. ze zařízení, při povolené vycházce, aj.)?
7. Co by mohlo vést k omezení útěků?
8. Jaká bývá délka útěků a za jakých okolností byly děti navraceny zpět do ústavu?
9. Kde se obvykle pohřešované dítě v době útěku zdržuje a jaké činnosti provozovalo?

10. Jakým způsobem zařízení řeší útky dětí, jaký je postup zařízení vůči dítěti po návratu?

Ve VÚDM Chrastava mi bylo umožněno položit dětem ubytovaným v tomto zařízení otázku „**Jaký je důvod k útěku ze zařízení (nevrácení se zpět do zařízení)?**“.

4.1 Rozbor dotazníku

Dříve než bude přikročeno k rozboru jednotlivých otázek z dotazníku, stojí za zmínku uvést, že ačkoliv tato sonda byla provedena pouze na vybraném vzorku ministerských zařízení, tak jednu ze zásadních otázek dotazníku, tedy otázku č. 7 – „Co by mohlo vést k zamezení útěků?“, spojovala stejná odpověď, při níž se narazilo na problematiku změny legislativy ČR, která mimo jiné vymezuje, jakým způsobem mohou být zařízení zabezpečeny proti útěkům chovanců a jak lze chovance za útky trestat. Z odpovědí bylo zcela zřejmé, že současná legislativa zařízením „svazuje ruce“. Co je na tom pravdy, nechť posoudí sami odborníci, nicméně čísla o počtech útěků dětí z obdobných typů zařízení mluví za své.

Nyní tedy k samotnému rozboru jednotlivých otázek (otázky nebudou rozebírány každá zvlášť dle jednotlivých zařízení, ale naopak půjde o zhodnocení otázek jako celku). Všechny dotazníky jsou součástí této bakalářské práce jako přílohy (jedná se o naskenované soubory).

Otázka č. 1: „Jaký je počet dětí v zařízení, členění dle věkových skupin a pohlaví?“

K této otázce bych uvedl, že v duchcovském a jirkovském zařízení jsou umístěni jak chlapci, tak i dívky. V ostatních zařízeních jsou umístěni pouze chlapci.

Otázka č. 2: „Důvody umístění dětí v ústavu a režim opatření výchovy?(obecně)“

Ve všech vybraných zařízeních jsou umístěny děti jak s ústavní výchovou, tak děti s ochrannou výchovou.

Otázka č. 3: „Jaký je počet útěků dětí ze zařízení za určité období (např. za 1 kalendářní rok)?“

Ve většině případů je za určité období pokládán jeden školní rok. Co se týče útkovosti z dlouhodobého hlediska, lze říci, že útky dětí jsou přibližně ve stejné míře,

avšak v pražském dětském diagnostickém ústavu byl v posledních letech zaznamenán pokles počtu úteků.

Otázka č. 4: „Jsou útěky dětí opakované?“

Zde se nabízí jednoznačná odpověď znějící ANO. Ve všech uváděných zařízeních se pracovníci setkávají s dětmi, které odtud opakovaně utekly, nebo se opakovaně do zařízení nevrátily např. z prázdnin či vycházek. (pozn. pokud se dítě nevrátí do zařízení ve stanovený čas v limitu 15 minut, jsou pracovníci daného zařízení povinni tuto věc oznámit Policii České republiky).

Otázka č. 5: „Jaké jsou nejčastější příčiny úteků?“

Odpovědi na tuto otázku se taktéž často shodovaly. Mnohokrát se jako příčina či důvod k úteku dětí objevovala touha po svobodě, dobrodružství, či útek kvůli obstarání drog.

Otázka č. 6: „Za jakých okolností děti utíkají (např. ze zařízení, při povolené vycházce, aj.)?“

Okolnosti úteků dětí se ve vybraných zařízeních rovněž shodovaly, avšak lišily se počty úteků za jednotlivých okolností. Například v jednom zařízení byly nejčastější útěky během volných vycházek, nebo vycházek s vychovatelem a naopak ve druhém zařízení byly nejčastější útěky ze zaměstnání (např. v učilištích při praxi). Tuto diferenciaci lze vysvětlit různým zaměřením jednotlivých zařízení, ale také věkovou strukturou dětí. Specifické problémy řeší například v diagnostických ústavech, kde pobyt dětí je z časového horizontu nejkratší.

Otázka č.7: „Co by mohlo vést k omezení úteků?“

Jak již bylo výše zmiňováno, v odpovědích na tuto otázku byla častá shoda - změna legislativy. Mezi dalšími odpověďmi zazněla například výchova k právní odpovědnosti dětí, nebo také zlepšení situace při příjmech dětí tak, aby se lépe v novém prostředí adaptovaly na změny (tzv. „přijímací rituál“). Za zmínku také stojí názor, že by se dětem mělo „ordinovat“ více pracovních a zátěžových aktivit.

Otázka č. 8: „Jaká bývá délka úteků a za jakých okolností byly děti navraceny zpět do ústavu?“

Z odpovědí vyplývá, že největší zastoupení mají útěky krátkodobé, čímž lze rozumět útěky do 1 měsíce. V zařízeních však nejsou výjimkou útěky dlouhodobé s délkou úteku i několik let.

Návraty dětí zpět do zařízení jsou nejčastěji za asistence policie, dítě se vrátí samo, či je vráceno zpět rodiči nebo někým z příbuzných.

Některé ústavy také po zjištění útěku dítěte ze zařízení provádějí pátrání vlastními silami. Například v DDŠ Jiříkov takto po dětech pátrají s velkou úspěšností a to díky dobré místní znalosti terénu zdejším personálem, ale také díky poloze tohoto zařízení – DDŠ Jiříkov se nachází v okrese Děčín a v blízkém okolí je málo obydlené území s menším množstvím únikových tras.

Otázka č. 9: „Kde se obvykle pohřešované dítě v době útěku zdržovalo a jaké činnosti provozovalo?“

I na tuto otázku se některé odpovědi často opakovaly. V odpovědích nejčastěji zaznívalo, že děti často utíkají za rodiči nebo příbuznými, za svými partnery nebo za kamarády do party.

Jaké činnosti děti na útěku provozují? Zde zaznělo ne příliš kladné konstatování, že děti často pokračují v páchaní trestné činnosti, obstarávají si drogy či provozují prostituci.

Otázka č. 10: „Jakým způsobem zařízení řeší útěky dětí, jaký je postup zařízení vůči dítěti po návratu?“

Všechna zařízení se při těchto situacích musí řídit striktně legislativním rámcem, přičemž každé zařízení má svou verzi vnitřního řádu.

Častým trestem pro děti, které utečou, bývá zákaz volných vycházek, neúčast na tzv. atraktivních činnostech (divadlo, kino, bazén) nebo snížení kapesného.

Ve většině vybraných zařízení mají nastaven tzv. „systém odměn a trestů pomocí plusových a minusových bodů“. Z tohoto systému lze usoudit, že útek dětí se hodnotí jako jeden z nejzávažnějších prohřešků.

Otázka pro děti: „Jaký je důvod útěku ze zařízení (nevrácení se zpět do zařízení)?“

Děti, které na tuto otázku odpovídali, byly z výchovného ústavu v Chrastavě a jednalo se o 20 dětí ve věku od 15 do 18 let a docházely do praktické školy. Zmiňovaná otázka byla dětem položena v rámci výuky a odpovědi byly anonymní. Děti nebyly omezeny časovým prostorem (pozn. v příloze jsou odpovědi dětí odděleny červenou čarou).

Častá odpověď na položenou otázku zněla stesk po rodině, že děti to v zařízení nebaví, nebo neznají důvod umístění v ústavu a nemohou si zvyknout na stanovený režim. Na položenou otázku mimo jiné zazněla 2 x odpověď „neutíkám“.

Při čtení některých odpovědí nelze nepřehlédnout fatální neznalost gramatiky a nedostatečnou znalost češtiny takto odpovídajících dětí (viz přílohy č. 3 – 6).

4.2 Vyhodnocení dotazníku

Po vyhodnocení odpovědí v dotazníku vyvstává další otázka a to, zda možnosti zařízení, jak omezit počty útěků dětí, jsou dostatečné? Tato otázka by však měla být směřována místo na samotná zařízení spíše na ministerstvo. Z ekonomického hlediska se pro daná zařízení jedná o značnou finanční zátěž (pozn. pokud dítě vypátrá policie, může si pro dítě zařízení vyslat svůj vůz, nebo nechat dítě odvézt policií, která však tuto službu fakturuje). Z dotazníku rovněž vyplynulo, že mnoho dětí se během pobytu na útěku dopouští pokračující trestné činnosti, pro kterou již bylo do zařízení umístěno (např. při ochranné výchově nařízené soudem). V tomto směru zde byla nejvíce zastoupena trestná činnost majetková, ale také trestná činnost násilného charakteru jako jsou například loupežná přepadení.

Z dotazníku lze mimo jiné vyvodit, že počty útěků v některých případech téměř až trojnásobně převyšují počet dětí umístěných v zařízení. Tento stav je mimo jiné zapříčiněn právě stávající legislativou, která neposkytuje dostatečný prostor pro zařízení učinit taková opatření, která by útěkům zamezila. Z vlastní policejní praxe vím o několika případech, kdy jsme vypátrané pohřešované dítě vrátili zpět do zařízení a ještě týž den dítě opět uteklo. Bohužel, pracovníci těchto zařízení často konstatovali, že pokud dítě chce, tak uteče. Na druhou stranu lze chápat i takový názor, že děti s nařízenou ústavní výchovou nejsou kriminální delikventi a není tudíž důvod je v zařízení „držet pod zámek“. Nicméně ze zařízení utíkají i děti s nařízenou ochrannou výchovou, které se do takového zařízení dostaly právě kvůli páchání kriminálních deliktů.

Z rozhovorů s pracovníky výchovných ústavů a také z materiálů, které jsou uvedeny v přílohách (viz přílohy č. 9,10,12) je zřejmé, že otázka útěků dětí z výchovných zařízení není opomíjena. Naopak ze strany Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ČR byl tento rok vyžádán rozbor útekovosti pro každé zařízení (pozn.

některá zařízení si tento rozbor vedou samostatně již několik let). To vše nasvědčuje tomu, že otázka útěků dětí není ani jedné ze stran lhostejná a do budoucna by mohla být přijata nová opatření.

5. Závěr

K jednotlivým cílům bakalářské práce lze konstatovat, že stávající systém pátrání po pohřešovaných dětech v České republice je ve srovnání s ostatními zeměmi Evropské unie na velmi dobré úrovni – viz kapitola 3.1 „Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech“. K tomuto tvrzení je však potřeba uvést, jak již bylo v úvodu práce zmíněno, že počty dětí vyhlášených do pátrání v naší zemi jsou i přesto vysoké.

Kde tedy hledat důvody, proč něco nefunguje tak, jak by mělo? Nastavený systém pátrání po pohřešovaných dětech řeší především metodiku pátrání, bohužel však již neřeší prevenci ani příčiny útěků. Příkladem může být nedostatečné zabezpečení výchovných ústavů, odkud útěk není problém a mladiství, kteří jsou zde na základě rozhodnutí soudu, odtud utíkají opakovaně a beztrestně. Zde je ještě nutno podotknout, že u těchto osob je vždy nebezpečí, že se stanou oběťmi trestného činu, nebo se sami dopouštějí trestných činů, ale také bývají často využívány při páchání trestné činnosti. Dalším příkladem příčiny útěku může být vliv rodinného zázemí a způsob výchovy. Nezletilci a mladiství často nerespektují své rodiče, kteří jsou v mnoha případech pracovně značně vytíženi a v zájmu budování své kariéry a zajištění rodiny nevěnují dostatečnou pozornost výchově svých dětí, jejich zájmům a prostředí, ve kterém se děti pohybují. Tito pak mohou vyhledávat různá dobrodružství a bez vědomí rodičů odcházejí z domova. Do této kategorie je možno zařadit i skupinu mladistvých, kteří jsou ovlivněni partou a s touto začnou páchat trestnou činnost. Zde rovněž existuje nebezpečí, že na těchto nezletilcích a mladistvých je páchána trestná činnost, případně, že budou zneužiti k páchání trestné činnosti. Nelze opomenout ani případ, který není příliš častý, ale je o to závažnější, kdy nezletilá osoba je jedním z rodičů vzata jako rukojmí a je před druhým z rodičů ukrývána.

K dalšímu bodu cíle mé bakalářské práce, tedy zjištění stavu, co následuje po vypátrání a vrácení dítěte, které má nařízenou ústavní nebo ochrannou výchovu, zpět do výchovného zařízení, mohu uvést, že tato část práce mne z hlediska praktické stránky daného tématu obohatila nejvíce. Přínosem rovněž bylo, že ze strany výchovných ústavů mi byla umožněna komunikace s jejich svěřenci. Z těchto rozhovorů často vyznívalo, že svěřenci nepociťují za svůj útěk téměř žádnou zodpovědnost. Navíc jsou srozuměni, s jakým postihem ze strany výchovných ústavů mohou počítat. Z výzkumné

sondy k tomuto bodu cíle práce vyplynulo, že největším postihem obvykle bývá strhnutí plusových bodů v rámci bodového hodnocení, dále pak snížení kapesného po určitou dobu (obvykle 1 – 2 týdny), a nebo omezení vykonávání atraktivních činností daným výchovným ústavem.

6. Literatura

Seznam odborné literatury:

- CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. ISBN 80-86898-36-9.
- HLAVÁČEK, J., PROTIVÍNSKÝ, M. a kolektiv pracovníků Kriminalistického ústavu Praha, *Praktická kriminalistika*. Praha : Publikace Ministerstva vnitra České republiky, 2007.
- STUDZINSKÁ, V. Pomozte najít mě včas. *Policista*, leden 2011, č. 1, s. 18-19.
- KOVÁRNÍK, L. *Pátrací a policejní akce*. Praha : Vydavatelství Policejní akademie ČR, 2002, 2. rozšířené vydání. ISBN 80-7251-102-5.
- *Prezentace Ministerstva vnitra ČR*. Projekt Národního koordinačního mechanismu pátrání po pohřešovaných dětech. Intranet Policie ČR. 2010.

Právní předpisy, interní akty řízení, stanoviska:

- *Zákon č. 141/1961 Sb.*, trestní řád
- *Zákon č. 273/2008 Sb.*, o Policii České republiky
- *Zákon č. 306/2009 Sb.*, trestní zákoník
- *Závazný pokyn policejního prezidenta ZPPP č. 135/2010*, kterým se upravuje postup při pátrání po osobách a věcech
- *Závazný pokyn policejního prezidenta ZPPP č. 145/2001*, kterým se upravuje postup při provádění policejních akcí
- *Závazný pokyn policejního prezidenta ZPPP č. 71/2010*, o národní součásti Schengenského informačního systému
- *Závazný pokyn policejního prezidenta ZPPP č. 171/2006*, kterým se upravuje postup při zveřejňování údajů při pátrání po osobách, vozidlech uměleckých dílech a předmětech kulturní hodnoty prostřednictvím sítě internet
- *Závazný pokyn policejního prezidenta ZPPP č. 73/2007*, o informačních systémech PATROS a PATRMV (pátrání po osobách a pátrání po motorových vozidlech)
- *Stanovisko odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR*. Analýza případu pátrání a úmrtí nezletilého Jana Rokose. Praha. 2007

- *Stanovisko odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR. Pátrání po pohřešovaných osobách, s využitím dat souvisejících s poskytováním telekomunikační služby. Praha. 2007*
- *Stanovisko Odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra (čj.:OBP-540/CZ-2004). Postup po vypátrání nezletilých osob. Praha. 2004*

Internet:

- Internetové stránky. *Sdružení Linky bezpečí. Dítě a dospívající na útěku, www.linkabezpeci.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=239*
- Internetové stránky. *Sdružení Linky bezpečí. Pomněnkový den, <http://www.linkabezpeci.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=329>*
- Internetové stránky. *Policie České republiky. <http://aplikace.policie.cz/patrani-osoby/DiteVOhrozeni.aspx> (databáze pátrání po osobách)*
- Internetové stránky. *Policie České republiky., Dítě v ohrožení, <http://www.mvcr.cz/clanek/narodni-koordinacni-mechanismus-patrani-po-pohresovanych-detech.aspx>*
- Internetové stránky. *Portál Policista.cz, Pátrání po pohřešovaných je tvrdým oříškem, <http://www.policista.cz/clanky/reportaz/patrani-po-pohresovanych-je-tvrdym-oriskem-104/>*
- Internetové stránky. *Výchovný ústav Boletice nad Labem. <http://vuboletice.cz/>*
- Internetové stránky. *Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. Školská zařízení, <http://www.msmt.cz/ministerstvo/primo-rizene-organizace-cast-2>*

7. Přílohy

Příloha č. 1

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta
Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství

Hloubětínská 26, 198 00 Praha 9, tel: 221 900 728 / fax: 224 933 065

<http://www.pedf.cuni.cz/uprps>

Praha 27. ledna 2011

Vážený pane řediteli,

obracíme se na Vás s prosbou, abyste umožnil našemu studentovi panu Petru Žákovi provést v zařízení, které vedete, malou výzkumnou sondu.

Tento dílčí výzkum provádí náš student v rámci své bakalářské práce. Provedení tohoto minivýzkumu je pro zpracování této bakalářské práce podmínkou, budeme Vám proto velmi vděční, když pan Žák bude moci díky Vaší vstřícnosti svoji práci dokončit. Výzkum je anonymní, stejně tak bude zachována anonymita Vašeho zařízení.

Děkujeme předem za Vaše pochopení.

S přátelským pozdravem

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Jana Kohnová
PhDr. Jana Kohnová, Ph.D.
ředitelka ÚPRPŠ

VUDM CHRASTAVA

Dotazník k bakalářské práci na téma „Pátrání po pohřešovaných dětech v ČR“

- student Petr Žák, UK v Praze, Ped.fakulta – ÚPRPŠ, obor Vychovatelství

1. Jaký je počet dětí v zařízení, členění dle věkových skupin a pohlaví?
44 - pouze chlapeč $\begin{cases} 12-15 \text{ let} & 28 \text{ dětí} \\ 15-19 \text{ let} & 16 \text{ dětí} \end{cases}$
2. Důvody umístění dětí v ústavu a režim opatření výchovy?(obecně)
2 skupiny, 2 obecnou věkovou - 12-15 let - násilná, fyzická
4 let. a ústavu výchovou - útek, zneužívání
3. Jaký je počet úteků dětí ze zařízení za určité období (např. za 1 kalendářní rok)?
Různé roky od roku. JA ROK 2010 77 úteků
4. Jsou úteky dětí opakované?
u některých ano, ale jsou i klienti, kteří nechtějí vůbec
5. Jaké jsou nejčastější příčiny úteků?
Touha po svobodě, drogy, neorganizovaný život, odpuštění od režimního režimu.
6. Za jakých okolností děti utíkají (např. ze zařízení, při povolené vycházce, aj.)?
z vycházek velmi málo, většinou úteky jsou z práce při práci, ale největší % úteků v době nepřítomnosti z práce
7. Co by mohlo vést k omezení úteků?
jednotná metodika postupu po úteku - lepší vymahatelnost legislativy
8. Jaká bývá délka úteků a za jakých okolností byly děti navraceni zpět do ústavu?
různé - vrací se jak dobrovolně, nebo za donucením: zatčení policie, samo dítě se přihlásí na nevěstičku úteků se obzvlášť málo
9. Kde se obvykle pohřešované dítě v době útoku zdržuje a jaké činnosti provozovalo?
- poblíž rodiny, spíše se vrací do party
pokrácení, resty, činnosti - loupeže, krádeže, drogy
10. Jakým způsobem zařízení řeší úteky dětí, jaký je postup zařízení vůči dítěti po návratu?
po úteku se sepiše karta útoku \rightarrow přebírá se policií
 \rightarrow po návratu formou + - bezdůvodně. ale ze zákona nelze aplikovat příslušná omezení \rightarrow viz zák. č. 109
 \rightarrow viz tabulka odměn a trestů

Příloha č. 3 - VÚDM Chrastava

Dotazník k bakalářské práci na téma „Pátrání po pohřešovaných dětech v ČR“

- student Petr Žák, UK v Praze, Ped.fakulta - ÚPRPŠ, obor Vychovatelství

Otázka pro děti:

Jaký je důvod ústupu ze zařízení (nevrácení se zpět do zařízení)?

aby důvody se se přet do ustane
evacuim protože začal jsem utíkat ale
is se neubíjím teď jsem lepší

~~neumím důvod~~

že nepotřebuju doma a rodi mou
že mam raději u psychologa

1. Psychologický režim

Protože si myslím že jsem neudělal nic tak
zlého. Aby mně také trápili režimem

že jsem měl kamarády, protože oni ho má každý štválo a bukl
holce

1. ČHO NE DOUVĚŘAVI NA STO LADÍ

X

Příloha č. 4 - VÚDM Chrastava

Dotazník k bakalářské práci na téma „Pátrání po pohřešovaných dětech v ČR“

- student Petr Žák, UK v Praze, Ped.fakulta – ÚPRPŠ, obor Vychovatelství

Otázka pro děti:

Jaký je důvod útěku ze zařízení (nevrácení se zpět do zařízení)?

JAKÝ MÁM DŮVOD K ÚTEKU

1. stesk po rodině
2. nebaví mě to tady
3. já nechtím já se nevracím

Proč se nevracím

1. zvik sem si doma
2. mám to lepší doma než tady
3. chci být z rodičů

nevracím se proto že si raději budu
doma zviknu.

~~NEVRACÍM~~ ~~NEVRACÍM~~ ~~NEVRACÍM~~ DŮVOD K ÚTEKU

NEVRACÍM

Z DOMOVA SE VŽDY VRACÍM

① raději bych byl u rodičů než tady

Dotazník k bakalářské práci na téma „Pátrání po pohřešovaných dětech v ČR“

- student Petr Žák, UK v Praze, Ped.fakulta – ÚPRPŠ, obor Vychovatelství

Otázka pro děti:

Jaký je důvod útěku ze zařízení (nevrácení se zpět do zařízení)?

1) Psychicky týkami a tlakovým režimem

2) psychicky tlakem a stresováním a chci být doma k rodičům

nechtím!

PROČ - VTIKAM PROTOŽE ~~MAJÍ~~ MICHÍDI RODINA

~~MAJÍ - REALITĚ~~

KVALITOU JE NAŠTAH NIKDO NEBUŽEJE A NEHLÍŽA

keři rodině a to by mělo být.

NEVRACÍM SE PROTO ŽE NEHLÍŽÍ

3) nebari moretádě

4)

Dotazník k bakalářské práci na téma „Pátrání po pohřešovaných dětech v ČR“

- student Petr Žák, UK v Praze, Ped.fakulta – ÚPRPŠ, obor Vychovatelství

Otázka pro děti:

Jaký je důvod útěku ze zařízení (nevrácení se zpět do zařízení)?

1. nerozumím se na pravníky proto jsem měl hodně strach
2. utíkam proto jsem hodně bojím

JAKÝ MÁM DŮVOD K ÚTEKU

- 1) STESK PO RODINĚ
- 2) NEVĚDĚL JAK SE TO TÝ

CHCI BÍT S RODINOU
VUBEC JSF MI TO NELIBÍ
& PŘIČI SKI TO NEVÍPRZIT.

- ① nerozumím se proto jsem chvilku s rodinou
- ② Utíkam jsem chci být ^{vidět} ~~rodin~~ ~~rodin~~

Příloha č. 7

VÚDM CHRSTAVA

Útěk	
pokus o útěk	-7
vrátí se sám ten den	očerněn do hodnocení
zadržen ten den	ztráta ošacení na 1 Z + očerněn do hodnocení
vyhlášen na útěku - vrátí se sám	2 týdny zákaz výhod + ztráta ošacení na 1 Z + vrací dny, možnost zkrácení zákazu
vyhlášen na útěku - vrátí se sám ten den	1 týden zákaz výhod + ztráta ošacení na 1Z
vyhlášen na útěku - zadržen PČR	2 týdny zákaz výhod + ztráta ošacení na 2 Z + vrací dny, nemožnost zkrátit zákaz
neohlášení útěku, věděl o něm	-10
napomáhání k útěku	1 týden zákaz
opakované jednodenní útěky	1 týden zákaz + za každý opakovaný jednodenní útěk 1 den zákazu navíc + vrací dny

Navraty	
vrátil se pozdě do 15 minut	-7, žluté hodnocení
vrátil se pozdě do 30 minut	-10, žluté hodnocení
vrátil se později, ten den	1 den zákaz výhod, další dny žluté hodnocení
nenávrat, nebyl vyhlášen na útěku	1 týden zákaz výhod

Chování	
agrese: verbální - urážky, vulgarita k dospělým	2 dny zákaz výhod a dále přidávat podle situace
verbální - urážky, vulgarita mezi sebou	-10
verbální vyhrožování	1 týden zákaz výhod, dle věku trestní oznámení
fyzická - náznaky útoku	2 týdny zákaz výhod, dle věku trestní oznámení
napadení	2 týdny zákaz výhod + ztráta ošacení, dle věku trestní oznámení, přestupková komise
pobyt na výchovné izolaci	-10 nebo 1 týden zákaz, dle závažnosti situace
šikana	2 týdny zákaz, dle věku trestní oznámení
lhání, podvod	-5 až -8
odmítnutí výchovné činnosti	-3 až -5, navyšovat dle situace
žvýkání na budově	-2
vědomé porušování pravidel - sluchátka, návštěva na cizím pokoji nebo skupině	-5
ztráta bot a ošacení, nezjedná nápravu do druhého dne	-4
ztráta bot a ošacení, nenalezeno	-6 + CKŠ
omyšlné plnění majetku	-10 + CKŠ nebo zajištění opravy či nákupu

DIAGNOSTICKÝ ÚSTAV - PRAHA 2, LUBLANŤSKÁ 33, MGR. NĚMEC VLADIMÍR

Dotazník k bakalářské práci na téma „Pátrání po pohřešovaných dětech“:

(student Petr Žák, Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství)

1. Jaký je počet dětí v zařízení, členění dle věkových skupin a pohlaví?
ZA ROK 2010 POČET PŘIJATÝCH KLIENTŮ 195 - POUZE ČLAPCI TO UKON
ŠKOLNÍ DOCHÁZCE
2. Důvody umístění dětí v ústavu a režim opatření výchovy?
PORUCHY CHOVÁNÍ, VÝCHOVNÉ PROBLÉMY, NARUŠENÉ SOC. VZTAHY V RODINĚ, K
PROLEČNOSTI, NEPŘÍJINNÁ VÝCHOVNÁ SITUACE V RODINĚ
3. Jaký je počet útěků dětí ze zařízení za určité období (např. za 1 kalendářní rok)?
VIZ ZPRÁVA ÚTĚKŮ
POU. ZODPOVĚDĚT POČET ÚTĚKŮ A ÚTĚKAŘŮ
4. Jsou útéky dětí opakované?
ANO - VIZ PŘEHLED
5. Jaké jsou nejčastější příčiny útěků?
VIZ ZPRÁVA ÚTĚKŮ
6. Za jakých okolností děti utíkají (např. ze zařízení, při povolené vycházce, aj.)?
VIZ PŘEHLED
7. Co by mohlo vést k omezení útěků?
INDIVIDUÁLNÍ PRÁCE S KLIENTEM A PRÁCE SE SKUPINOVOU DYNAMIKOU
DŮLEŽITÁ JE ATMOSFÉRA V PROSTŘEDÍ A ZAČLENĚNÍ KLIENTA DO KOMUNIT
8. Jaká bývá délka útěků a za jakých okolností byly děti navraceni zpět do ústavu?
VIZ PŘEHLED
→ SITUACE SE V POSLEDNÍCH LETECH ZLEPŠUJE
9. Kde se obvykle pohřešované dítě v době útěku zdržuje a jaké činnosti vyvíjelo?
VĚTŠINOU NA POKYBU, U KAMARÁDŮ, PROSTITUCE,
DO DOMOVA SE VĚTŠINOU NEVRACÍ
10. Jakým způsobem zařízení řeší útéky dětí, jaký je postup zařízení vůči dítěti po návratu?
FORMA OPATŘENÍ ODĚNÁ TĚLŮ POMOČI PLUSOVÝM A MÍNUSOVÝM
BODŮ.

Příloha č. 9

Rozbor útěkovosti - r.2010

DIAGNOSTICKÝ ÚSTAV - PRAHA 2, LUBLÁNSKÁ 33

Přijato : 195 klientů (útěkářů : 24/ cca 12.3%)
Z r.2009 ještě pobytem : 27
Celkem : 222

Počet útěkářů : 31 klientů (cca 14%)
Útěk opakovalo : 8 klientů (2x – 5 kl.; 3x – 2 kl.; 5x – 1 klient /Žiga Lukáš)

Počet útěků : 35 (27 útěků osamoceně, 8 útěků skupinových – ve 2 klientech)

Místo útěku :

- hřiště DÚM 16
- program mimo DÚM..... 5 (tematické vycházky, program školy)
- pracoviště..... 4
- SPV..... 2
- dovolenka..... 2
- z budovy DÚM..... 2
- přípravka..... 1
- při návratu sanitkou..... 1
- během vyšetření v nem. 1
- z VS 1

Návrat z útěku :

- do dvou dnů.....18 klientů
- do týdne..... 10
- do měsíce.....9
- více jak měsíc.....6

Návrat z útěku :

- v doprovodu PČR.....29
- sám.....5
- v doprovodu rodiče.....4
- zletilý na útěku.....3
- zrušena ÚV.....1
- vazební stíhání.....1

V Praze 26.1.2011

Sestavil : Němec Vl.

Mgr. Pavel Hamerník
MŠMT

(DIAGNOSTICKÝ ÚSTAV, PRAHA 2)

Věc : rozbor útěkovosti

Vážený p. magistře,

omlouvám se za pozdní zpracování útěků z našeho zařízení. Přesto zasilám několik postřehů k uvedené problematice.

V DÚM sledujeme především počet útěkářů, který se s počtem útěku nemusí krýt. Jsou svěřenci, kteří se dopouštějí útěků opakovaně (viz.tab.), některý z útěků má skupinovou povahu (2 a více svěřenců). Ze zpracování z let minulých vyplývá, že v dětských zařízeních mají útěky spíše povahu skupinovou, v mládežnických spíše individuální, ale opakovanou. Z tabulky dále vyplývá, že počet útěkářů z DÚM postupně klesá. V letech minulých se pohyboval kolem 25% přijatých chlapců, v současné době je to asi 13%. Máme zkušenost, že většina útěků bývala v minulosti v adaptačním období, proto jsme věnovali novým svěřencům větší pozornost a individuální péči. K útěkům dochází častěji při kumulaci výchovných potíží a napětí, které je např. spojeno s nástupem svěřenců (aktivních toxikomanů, po pobytu ve vazbě, věznici, apod.). Méně chlapců utíká z odměnových akcí (samostatné vycházky, víkendové dovolenky, kterých ročně realizujeme přes 200). Pokud se týká zvýšeného počtu útěků mimo objekt, jedná se především o útěky z pracoviště, z lékařské prohlídky, nemocnice, kdy svěřenec často poprvé mimo budovu. Z tematických vycházek, brigád a podobně zaměřených programů se utíká méně. Proti letům minulým ubylo rovněž dlouhodobých útěků, na loňském počtu 14 se podíleli především cizinci (6), z nichž dva vedeme na útěku dodnes. Skoro polovina svěřenců se do ústavu vrací sama, popř. v doprovodu rodičů (jedná se např. o uživatele drogy, pokud si ji obstarají a užijí, vrací se zpět). Z vytěžení, které policie zpracovává při zachycení svěřence na útěku, nevyplývá, že by se chlapci ve zvýšené míře v této době dopouštěli trestné činnosti, popř., že by jim byla prokázána. V letošním roce byl po zachycení PČR umístěn na vazbu pouze jeden hoch (pro tr.čin šíření toxikomanie).

Motivace k tomuto jednání vychází především z osobnostních charakteristik – touha po volnosti, neschopnost úspěšně reagovat na změny, tendence k obraně a úniku, sklon k nenáročnosti, pasivitě, přecitlivělost na stresy, frustrace. Sklon ke zkratkovitému jednání – reakce na konflikt v ústavu, potřeba řešit problém s rodiči, dívkou. Nutkání vzít drogu.

Opatření – individuální práce (včasná informace, pomoc při začlenění do komunity) s nově příchozími, sledování a terapeutická práce s dynamikou komunity. Problém je s notorickými útěkáři (především ve VÚM). Je možno řešit v rámci práce koordinátora DÚM, přemístěním v síti výchovných ústavů, postrádáme zařízení ochranného typu, jehož činnost byla na jaře let.roku pozastavena.

S pozdravem

Mgr. Němec Vladimír

VÚ, DDŠ, SVP, ŽS + ŘJ - BOLETICE/LABEM, VÍŽESTŮ 70, OKRZE
Dotazník k bakalářské práci na téma „Pátrání po pohřešovaných dětech v ČR“

- student Petr Žák, UK v Praze, Ped.fakulta – ÚPRPŠ, obor Vychovatelství

1. Jaký je počet dětí v zařízení, členění dle věkových skupin a pohlaví?
POUZE CHLAPCI Z TOHO: 44 - DDŠ, 80 - VÝCHOVATĚLŮV ÚSTAV,
11 - ODDĚLENÍ PRO EXTREMNÍ PORUCHY CHOVÁNÍ (EPCHO)
2. Důvody umístění dětí v ústavu a režim opatření výchovy?(obecně)
TRESTNÁ ČINNOST → LOUPĚŽE, VRAZDY
PSYCHIATRICKÉ PORUCHY
3. Jaký je počet úteků dětí ze zařízení za určité období (např. za 1 kalendářní rok)?
ROZLIŠENÍ - ÚTĚKY → 175
NENÁVRATY → 174
Σ 349 JA ŠKOLNÍ
ROK 2009/2010
4. Jsou útky dětí opakované?
ANO
5. Jaké jsou nejčastější příčiny úteků?
NEVYHOVUJÍCÍ REŽIM V ZAŘÍZENÍ, TOUHA PO SVOBODĚ, DROGY,
ABSTINENČNÍ DŮVODY
6. Za jakých okolností děti utíkají (např. ze zařízení, při povolené vycházce, aj.)?
VĚTŠINOU PŘI AKTIVITÁCH
7. Co by mohlo vést k omezení úteků?
ÚPRAVA PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ, VÝCHOVA K ODPOVĚDNOSTI
8. Jaká bývá délka úteků a za jakých okolností byly děti navraceny zpět do ústavu?
PŘEVÁŽUJÍ DLOUHODOBÉ ÚTĚKY (NĚKDY I NĚKOLIK LET),
JAKÉ KRÁTKODOBÉ OCA 1-2 DNY
DĚTI VĚTŠINOU VYPÁTRÁ POLICE. V OJEDINĚLÝCH PŘÍPADECH DĚTI VRACI
9. Kde se obvykle pohřešované dítě v době útěku zdržuje a jaké činnosti provozovalo?
V PARTĚ → PÁCHÁNÍ DALŠÍ TĚ (TRESTNÁ ČINNOST)
U PŘÍTELKYŇ
10. Jakým způsobem zařízení řeší útky dětí, jaký je postup zařízení vůči dítěti po návratu?
ŠAKAŽKY VOLNÝCH MĚSÍČEK, NEÚČAST NA ATRAKTIVNÍCH ČINNOSTECH, SNÍŽENÍ KAPESNEHO, OHLEZENÍ POUZE V ROZSAHU ŠKOLNÍ

Příloha č. 12

Výchovný ústav, Dětský domov se školou, Středisko výchovné péče, Základní škola, Střední škola a školní jídelna, Vítězství 70, Děčín 32 407 11

Rozbor útěkovosti za školní rok 2009/2010
k 31.8.2010

ZÁŘÍ 2009

elby

	DDŠ	EPCHO	VÚ	KŠ
stav dětí	14	11	62	26
útěky ze zařízení	1	0	3	2
nenávraty do zařízení	3	2	8	1

ŘÍJEN 2009

	DDŠ	EPCHO	VÚ	KŠ
stav dětí	15	11	61	27
útěky ze zařízení	1	0	5	6
nenávraty do zařízení	4	1	1	2

LISTOPAD 2009

	DDŠ	EPCHO	VÚ	KŠ
stav dětí	19	11	61	25
útěky ze zařízení	0	0	6	1
nenávraty do zařízení	8	5	4	2

PROSINEC 2009

	DDŠ	EPCHO	VÚ	KŠ
stav dětí	22	13	60	27
útěky ze zařízení	0	2	6	0
nenávraty do zařízení	2	3	1	2

LEDEN 2010

	DDŠ	EPCHO	VÚ	KŠ
stav dětí	22	13	60	26
útěky ze zařízení	0	4	9	2
nenávraty do zařízení	5	3	4	5

dne 31.8.2010

Klára Kociánová, DiS.

Příloha č. 13

Výchovný ústav Boletice/L.

škola a školní jídelna, Vítězství 70, Děčín 32 407 11

ÚNOR 2010

	DDŠ	EPCHO	VÚ	KŠ
stav dětí	24	13	58	24
útěky ze zařízení	0	0	11	5
nenávraty do zařízení	6	2	4	7

BŘEZEN 2010

	DDŠ	EPCHO	VÚ	KŠ
stav dětí	28	12	57	25
útěky ze zařízení	0	1	11	3
nenávraty do zařízení	4	3	7	5

DUBEN 2010

	DDŠ	EPCHO	VÚ	KŠ
stav dětí	33	12	54	23
útěky ze zařízení	2	0	13	6
nenávraty do zařízení	9	4	4	1

KVĚTEN 2010

	DDŠ	EPCHO	VÚ	KŠ
stav dětí	33	12	54	27
útěky ze zařízení	1	0	14	3
nenávraty do zařízení	5	3	8	2

ČERVEN 2010

	DDŠ	EPCHO	VÚ	KŠ
stav dětí	33	13	59	25
útěky ze zařízení	3	0	12	3
nenávraty do zařízení	1	1	6	2

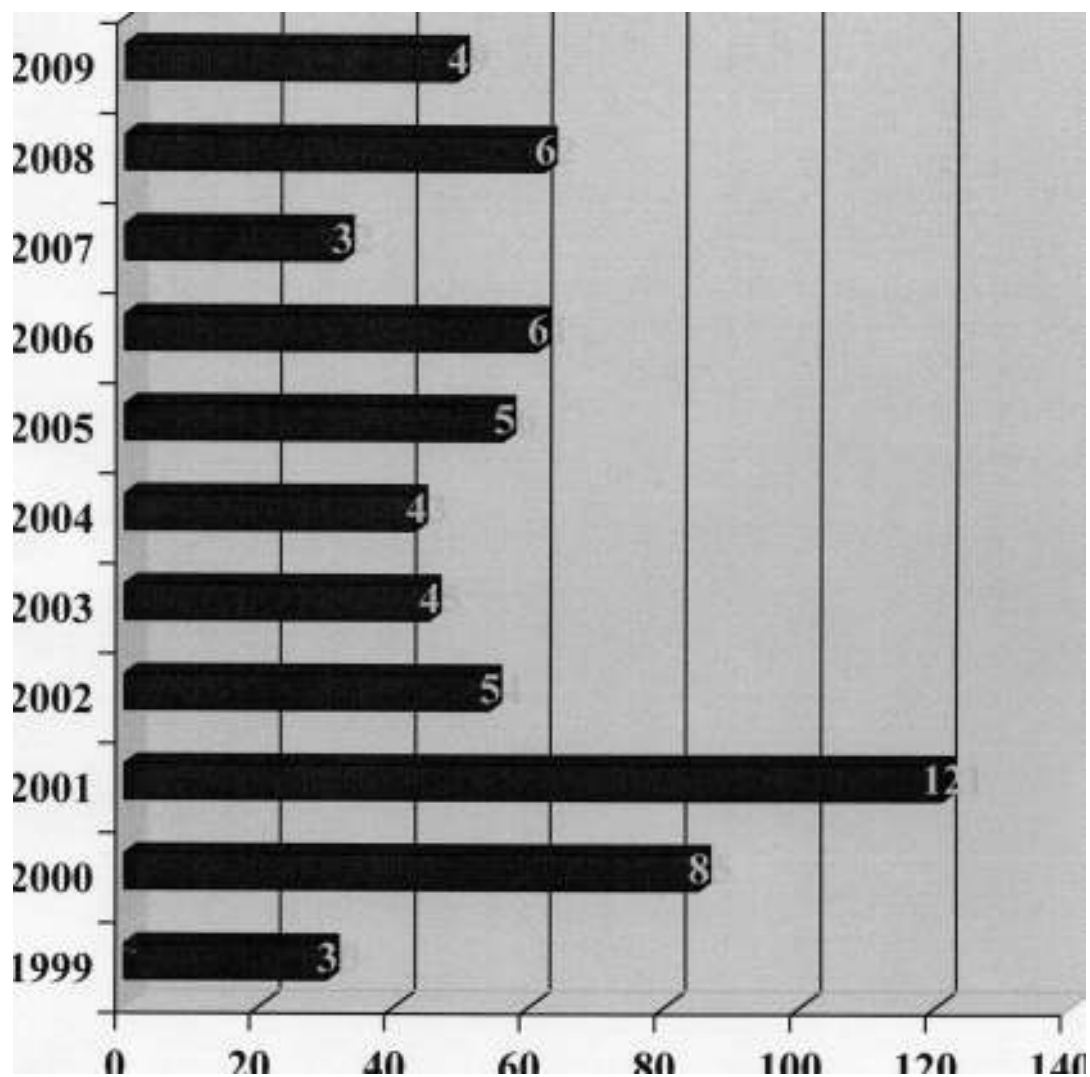
DDŠ - JIŘÍKOV - Bc. KAREL BROUČEK, MÍST. ZEDNÍK

Dotazník k bakalářské práci na téma „Pátrání po pohřešovaných dětech v ČR“

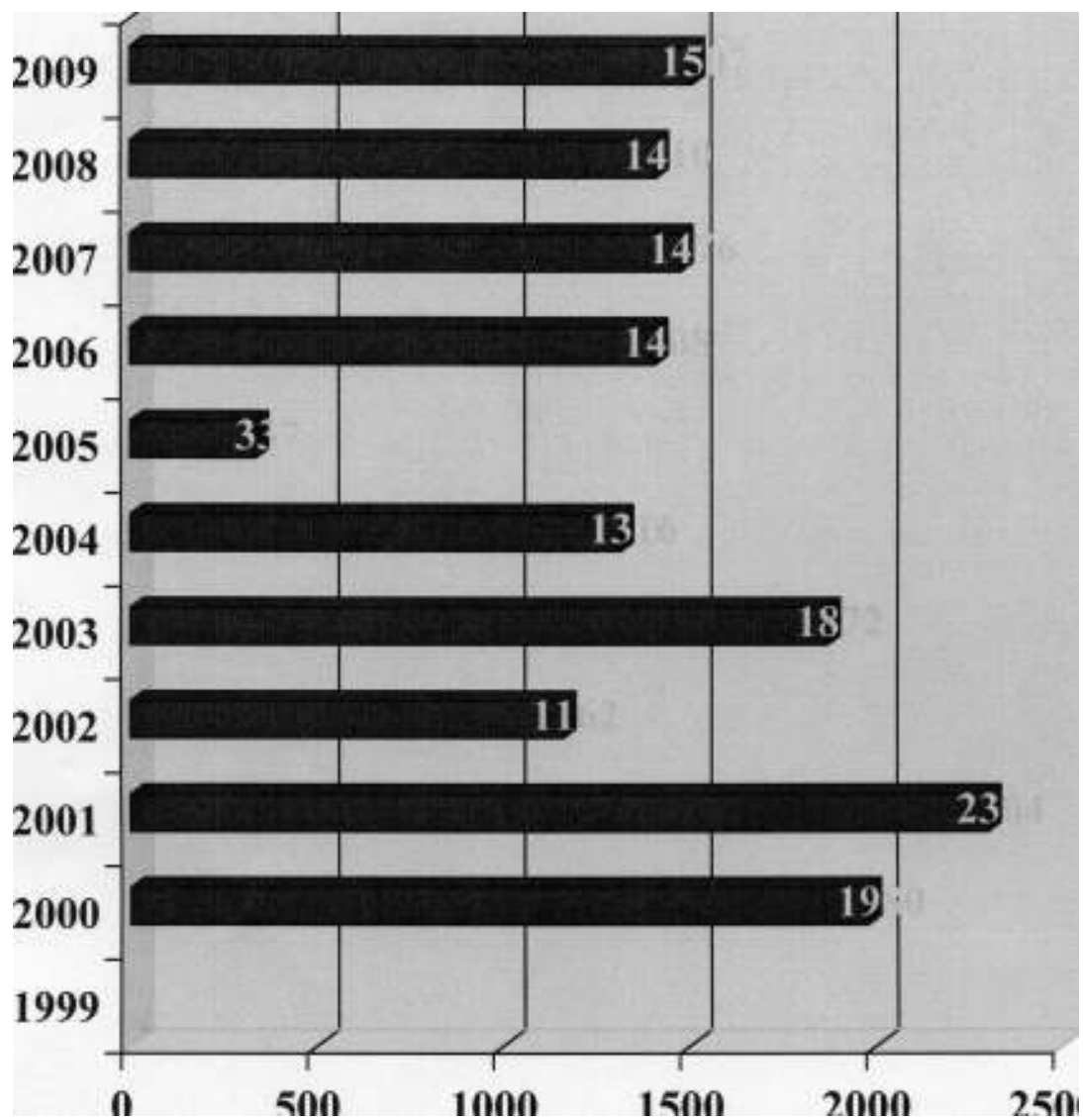
- student Petr Žák, UK v Praze, Ped.fakulta – ÚPRPŠ, obor Vychovatelství

1. Jaký je počet dětí v zařízení, členění dle věkových skupin a pohlaví?
48 - 1 skupina dívek → do ukončení pov. šk. docházky
5 sk. chlapců (od 10 - 19 let)
2. Důvody umístění dětí v ústavu a režim opatření výchovy?(obecně)
PORUCHY CHOVÁNÍ, ZASLOLACTVÍ, KRÁDEŽE, TÝRANÍ, ZNGUŽŮVANÉ DĚTI
ÚSTAVNÍ VÝCHOVA NEBO PŘEDBĚŽNĚ OPATŘENÍ SOU
3. Jaký je počet úteků dětí ze zařízení za určité období (např. za 1 kalendářní rok)?
VIZ TABULKA
4. Jsou útky dětí opakované?
ANO ANI U 30% DĚTI
5. Jaké jsou nejčastější příčiny úteků?
TOUHA PO ZÁJEMU, DOBRODRUŽSTVÍ
6. Za jakých okolností děti utíkají (např. ze zařízení, při povolené vycházce, aj.)?
VIZ. TAB. OKOLNOSTI ÚTEKU
7. Co by mohlo vést k omezení úteků?
ZMĚNA LEGISLATIVY
8. Jaká bývá délka úteků a za jakých okolností byly děti navraceni zpět do ústavu?
VIZ TABULKA → NEJČASTĚJI KRÁTKODOBĚ, ALE JSOU I ÚTKY
NAŘ. 3 ROKY, ÚSTAV DĚTI VYHLEDÁVA ZÁSTO SA!
9. Kde se obvykle pohřešované dítě v době útěku zdržuje a jaké činnosti provozovalo?
- U RODIČŮ, PŘÍBUZNÝCH
POKRAČOVÁNÍ V TR. ČINNOSTI, ALKOHOL, DROG
10. Jakým způsobem zařízení řeší útky dětí, jaký je postup zařízení vůči dítěti po návratu?
BODOVACÍ SYSTÉM, KTERÝ JE SOUČÁSTÍ UMITĚNÍHO ŘÁDU
VÍCE PRACOVNÍKŮ A ZATĚŽOVANÝCH AKTIVIT
ŽÁKŮ VYCHÁZEK, SNAHA VÍCE PRACOVAT S TĚMITO DĚTI

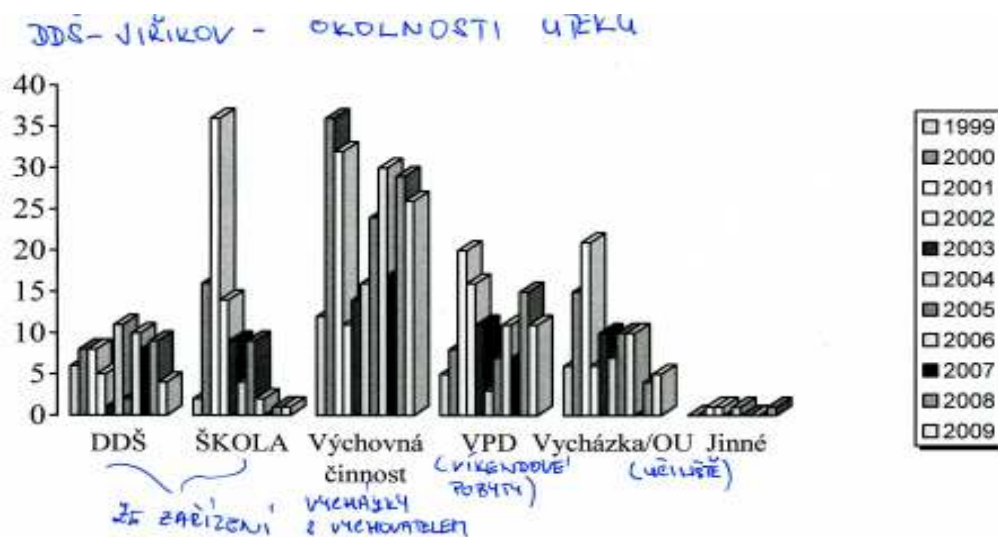
Jiříkov – počty úteků

Jiříkov – dny na útěku

Jiříkov – okolnosti útěků

DDŠ - DUCHCOV, ŠKOLNÍ 1, SOC. PRACOVNICE: MICHALA PARTÍKOVÁ

Dotazník k bakalářské práci na téma „Pátrání po pohřešovaných dětech v ČR“

- student Petr Žák, UK v Praze, Ped.fakulta – ÚPRPŠ, obor Vychovatelství

1. Jaký je počet dětí v zařízení, členění dle věkových skupin a pohlaví?
64 - DÍVKY, CHLAPCI, SMÍŠENÉ
2. Důvody umístění dětí v ústavu a režim opatření výchovy?(obecně)
POUZE ÚSTAVNÍ VÝCHOVA
3. Jaký je počet úteků dětí ze zařízení za určité období (např. za 1 kalendářní rok)?
180 ÚTEKŮ ZA ŠKOLNÍ ROK 2009/10
4. Jsou úteky dětí opakované?
ANO
5. Jaké jsou nejčastější příčiny úteků?
VOLNOST, STERK DO ZODINĚ, PARTA
6. Za jakých okolností děti utíkají (např. ze zařízení, při povolené vycházce, aj.)?
VOLNÝCH VYCHÁZEK, ZÁVISLOSTI (PŘEVŠÍM DROGY)
7. Co by mohlo vést k omezení úteků?
HOMO PLOŠTĚDKŮ, KTERÉ UPOZŇUJE LEGISLATIVA, NECHAT DĚTI ZAKOUŠET SI CIGARETY
8. Jaká bývá délka úteků a za jakých okolností byly děti navraceny zpět do ústavu?
PŘEVÁŽUJÍ ÚTEKY DLOUHODOBĚ → OD 1 MĚSÍCE A VÍCE
9. Kde se obvykle pohřešované dítě v době útěku zdržuje a jaké činnosti provozovalo?
VĚTŠINOU V RODINĚ, U PŘÍBUZNÝCH, U PŘÍTELNÝCH, U PŘÍTELŮ
10. Jakým způsobem zařízení řeší úteky dětí, jaký je postup zařízení vůči dítěti po návratu?
DLE VNITŘNÍHO ŘÁDU → SNÍŽENÍ KAPESNEHO, VYCHÁZEK, ATRAKTIVNÍCH AKCÍ

Dětský domov, Základní škola praktická,
Praktická škola, Školní jídelna a Školní družina,
Duchcov, Školní 1
příspěvková organizace -5-
IČO: 61 515 562
tel.: 417835324, fax: 417834002

Příloha č. 19

STATISTICKÉ ÚDAJE - přehled pátrání za období 1. 1. 2000 do 10.5.2010
 !!!!!!!!!!!!!!! Stav je aktuální k 10.5.2010 k 13.00 hod. !!!!!!!!!!!!!!!

ROK 2000	POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 15 let		POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 18 let		AKTIVNÍ CELKEM
	Pohř.	Svěřenci	Pohřešováni	Svěřenci	
CR útvary	1158	1056	1542	1825	2
Z toho aktivní dle kategorií	1	0	1	0	
CELKEM POHŘEŠOVANÝCH Celkem vyhlášeno	2214		3367		
		5581			

ROK 2001	POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 15 let		POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 18 let		AKTIVNÍ CELKEM
	Pohř.	Svěřenci	Pohřešováni	Svěřenci	
CR útvary	1100	896	1400	1860	1
Z toho aktivní dle kategorií	1	0	0	0	
CELKEM POHŘEŠOVANÝCH Celkem vyhlášeno	1996		3260		
		5256			

ROK 2002	POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 15 let		POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 18 let		AKTIVNÍ CELKEM
	Pohř.	Svěřenci	Pohřešováni	Svěřenci	
CR útvary	1428	853	1921	1935	2
Z toho aktivní dle kategorií	0	0	2	0	
CELKEM POHŘEŠOVANÝCH Celkem vyhlášeno	2281		3856		
		6137			

ROK 2003	POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 15 let		POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 18 let		AKTIVNÍ CELKEM
	Pohř.	Svěřenci	Pohřešováni	Svěřenci	
CR útvary	1145	1293	1259	3144	0
Z toho aktivní dle kategorií	0	0	0	0	
CELKEM POHŘEŠOVANÝCH Celkem vyhlášeno	2438		4403		
		6841			

ROK 2004	POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 15 let		POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 18 let		AKTIVNÍ CELKEM
	Pohř.	Svěřenci	Pohřešováni	Svěřenci	
CR útvary	1007	1510	1293	3628	0
Z toho aktivní dle kategorií	0	0	0	0	
CELKEM POHŘEŠOVANÝCH Celkem vyhlášeno	2517		4921		
		7438			

ROK 2005	POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 15 let		POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 18 let		AKTIVNÍ CELKEM
	Pohř.	Svěřenci	Pohřešováni	Svěřenci	
CR útvary	989	1685	1141	4010	3
Z toho aktivní dle kategorií	1	2	0	0	
CELKEM POHŘEŠOVANÝCH Celkem vyhlášeno	2674		5151		
		7825			

Příloha č. 20

ROK 2006	POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 15 let		POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 18 let		AKTIVNÍ CELKEM
	Pohř.	Svěřenci	Pohřešovaní	Svěřenci	
ČR útvary	962	1717	1128	4310	11
Z toho aktivní dle kategorií	0	11	0	0	
CELKEM POHŘEŠOVANÝCH	2679		5438		
Celkem vyhlášeno			8117		

ROK 2007	POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 15 let		POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 18 let		AKTIVNÍ CELKEM
	Pohř.	Svěřenci	Pohřešovaní	Svěřenci	
ČR útvary	967	1943	1317	4528	16
Z toho aktivní dle kategorií	2	14	0	0	
CELKEM POHŘEŠOVANÝCH	2910		5845		
Celkem vyhlášeno			8751		

ROK 2008	POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 15 let		POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 18 let		AKTIVNÍ CELKEM
	Pohř.	Svěřenci	Pohřešovaní	Svěřenci	
ČR útvary	931	1218	1537	5588	25
Z toho aktivní dle kategorií	3	11	0	11	
CELKEM POHŘEŠOVANÝCH	2149		7125		
Celkem vyhlášeno			9274		

ROK 2009	POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 15 let		POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 18 let		AKTIVNÍ CELKEM
	Pohř.	Svěřenci	Pohřešovaní	Svěřenci	
ČR útvary	951	1648	1281	4679	82
Z toho aktivní dle kategorií	7	16	12	47	
CELKEM POHŘEŠOVANÝCH	2599		5960		
Celkem vyhlášeno			8559		
NKMPPD			16		1

ROK 2010	POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 15 let		POHŘEŠOVANÉ OSOBY DO 18 let		AKTIVNÍ CELKEM
	Pohř.	Svěřenci	Pohřešovaní	Svěřenci	
ČR útvary	194	325	393	1748	316
Z toho aktivní dle kategorií	6	33	24	253	
CELKEM POHŘEŠOVANÝCH	519		2141		
Celkem vyhlášeno			2660		
NKMPPD			11		1

Vysvětlivky :

Pohřešovaná osoba – podklad - kategorie :

Pohřešovaná osoba

Svěřenc: = svěřenci dle kategorií do 15 a do 18 let + jednotlivě kategorie svěřenc-cizinec do 15 a do 18 let.